

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATEI GENERALE
DOAMNA ELEANOR SHARPSTON
prezentate la 12 septembrie 2019¹

Cauzele C-542/18 RX-II și C-543/18 RX-II

Erik Simpson
împotriva
Consiliului Uniunii Europene
și
HG
împotriva

Comisiei Europene

„Reexaminare – Tribunalul Funcției Publice a Uniunii Europene – Numirea judecătorilor – Motiv de ordine publică – Control incident – Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Dreptul la un proces echitabil – Instanță instituită de lege – Principiul securității juridice – Atingere adusă unității sau coerenței dreptului Uniunii”

1. Ce ar trebui să se întâmple atunci când candidați calificați în mod corespunzător pentru a exercita funcția de judecător la Tribunalul Funcției Publice a Uniunii Europene (denumit în continuare „TFP”) sunt numiți în urma unei proceduri care se dovedește nelegală? În prezenta constelație inedită de cauze sunt prezente toate ingredientele pentru a răspunde la această întrebare. Aceste cauze ridică întrebări referitoare la procedura de numire a judecătorilor în cadrul TFP de către Consiliu, la posibilitatea Tribunalului de a controla această numire, și anume problema dacă acest control poate fi incident, la evaluarea comparativă a diferitor principii care îl reglementează, precum și la efectele pe care le poate avea o nelegalitate care afectează numirea unui judecător asupra unor proceduri judiciare la care a participat acesta. Totuși, înainte de toate, provocarea principală a prezentelor concluzii constă în a formula liniile directoare care permit concilierea dreptului la o instanță instituită de lege, pe de o parte, și securitatea juridică necesară pentru a asigura stabilitatea sistemului judiciar, pe de altă parte.

¹ Limba originală: franceza.

Cadrul juridic

Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

2. Articolul 6 paragraful 1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”), intitulat „Dreptul la un proces echitabil”, prevede că „orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege [...]”. Articolul 13 din convenția menționată consacră dreptul la un remediu efectiv.

TFUE

3. Articolul 257 primul și al patrulea paragraf TFUE prevede că:

„Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, pot înființa tribunale specializate pe lângă Tribunal, care să aibă competența de a judeca în primă instanță anumite categorii de acțiuni în materii speciale.

[...]

Membrii tribunalului specializat sunt aleși dintre persoane care oferă depline garanții de independență și care au capacitatea cerută pentru exercitarea unor funcții jurisdicționale. Aceștia sunt numiți de Consiliu, care hotărăște în unanimitate.”

Anexa I la Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene

4. Articolul 2 din Decizia 2004/752/CE, Euratom a Consiliului din 2 noiembrie 2004 de instituire a Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene² (intitulată „Tribunalul Funcției Publice a Uniunii Europene”) a adăugat la Protocolul nr. 3 privind Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene o anexă I³, care, în versiunea aplicabilă faptelor, prevedea la articolul 2:

„[TFP] este alcătuit din șapte judecători. [...]

Judecătorii sunt numiți pentru o perioadă de șase ani. Judecătorii al căror mandat se încheie pot fi numiți din nou.

Orice post vacant este completat prin numirea unui nou judecător pe o perioadă de șase ani.”

² JO 2004, L 333, p. 7, Ediție specială, 01/vol. 5, p. 142.

³ Această anexă a fost suprimată prin articolul 2 din Regulamentul (UE, Euratom) 2016/1192 al Parlamentului European și al Consiliului din 6 iulie 2016 privind transferul către Tribunal al competenței de a se pronunța în primă instanță asupra litigiilor dintre Uniunea Europeană și agenții acesteia (JO 2016, L 200 p. 137).

5. Articolul 3 din această anexă I prevede:

„(1) Judecătorii sunt numiți de Consiliu, hotărând în conformitate cu [articolul 257 al patrulea paragraf din Tratatul FUE], după consultarea comitetului prevăzut de prezentul articol⁴. La numirea judecătorilor, Consiliul asigură o componență cât mai echilibrată a [TFP] pe criteriul geografic cât mai extins posibil dintre resortisanții statelor membre și în ceea ce privește sistemele juridice naționale reprezentate.

(2) Orice persoană care este cetățean al Uniunii Europene și îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 257 al patrulea paragraf din Tratatul [FUE] își poate prezenta candidatura. Consiliul, hotărând la recomandarea Curții, determină condițiile și modalitățile de depunere și de prelucrare a acestor candidaturi.

(3) Se constituie un comitet [de selecție] alcătuit din șapte persoane selectate dintre foști membri ai Curții de Justiție și ai Tribunalului și dintre juriști recunoscuți pentru competențele lor. Desemnarea membrilor comitetului [de selecție] și normele de funcționare sunt determinate de Consiliu, hotărând la recomandarea președintelui Curții de Justiție.

(4) Comitetul [de selecție] își dă avizul asupra caracterului corespunzător al candidaților de a exercita funcția de judecător al Tribunalului Funcției Publice. Comitetul [de selecție] atașează avizului său o listă de candidați care dețin cea mai potrivită experiență de nivel înalt. O astfel de listă conține numele a cel puțin de două ori mai mulți candidați față de numărul judecătorilor ce urmează a fi numiți de Consiliu.”

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

6. Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”)⁵, intitulat „Dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil”, prevede la al doilea paragraf:

„Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. Orice persoană are posibilitatea de a fi consiliată, apărută și reprezentată.”

7. Articolul 52 alineatul (3) din cartă prevede că, „[î]n măsura în care prezenta cartă conține drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin [CEDO], înțelesul și întinderea lor sunt aceleași ca și cele prevăzute de convenția menționată. Această dispoziție nu împiedică dreptul Uniunii să confere o protecție mai largă”.

⁴ În continuarea prezentelor concluzii, vom denumi acest comitet, ale cărui funcții sunt descrise la articolul 3 alineatul (3) din anexa I, „comitetul de selecție”.

⁵ JO 2010, C 83, p. 389.

Procedura de numire la TFP

Apelul la candidaturi din 2013

8. La 3 decembrie 2013, a fost publicat un apel public la candidaturi în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* (denumit în continuare „apelul la candidaturi din 2013”)⁶, în vederea numirii a doi judecători la TFP pentru o perioadă de șase ani, începând cu 1 octombrie 2014 și până la 30 septembrie 2020. Acest apel la candidaturi a fost lansat în perspectiva expirării, la 30 septembrie 2014, a mandatului a doi judecători ai TFP, și anume domnii judecători S. Van Raepenbusch și H. Kreppel.

9. Punctul 2 din apelul la candidaturi din 2013 menționa procedura care trebuia urmată:

„[...] Judecătorii sunt numiți de Consiliu, care hotărăște în unanimitate, după consultarea unui comitet [de selecție] format din șapte personalități alese dintre foști membri ai Curții de Justiție și ai Tribunalului Uniunii Europene și dintre juriști cu competențe recunoscute. Acest comitet [de selecție] își dă avizul asupra caracterului corespunzător al candidaților în privința exercitării funcțiilor de judecător la [TFP]. Comitetul anexează avizului o listă de candidați care dețin cea mai adecvată experiență la nivel înalt. Lista include numele a cel puțin de două ori mai mulți candidați față de numărul judecătorilor care urmează a fi numiți.”

10. La punctul 4 se explica faptul că, „[î]ntrucât mandatul a doi judecători va expira la 30 septembrie 2014, se lansează un apel la candidaturi în vederea numirii a doi noi judecători pentru o perioadă de șase ani, și anume 1 octombrie 2014-30 septembrie 2020”.

11. Comitetul de selecție a întocmit în mod corespunzător o listă cu numele nu a patru, ci a șase candidați care dețineau experiența necesară, aceștia fiind clasati în ordinea meritelor (denumită în continuare „lista de candidați în cauză”)⁷. Totuși, în acest stadiu, Consiliul nu a completat aceste două posturi. Prin urmare, domnii judecători Van Raepenbusch și Kreppel și-au continuat activitatea după încheierea mandatelor lor respective, cu alte cuvinte, după data de 30 septembrie 2014, în conformitate cu articolul 5 al treilea paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, care prevede că judecătorul își continuă activitatea până la preluarea funcției de către succesorul său. Prin articolul 5 primul paragraf din anexa I la statutul menționat, această dispoziție a devenit aplicabilă judecătorilor TFP.

12. La 31 august 2015, mandatul unui al treilea judecător al TFP, doamna I. Rofes i Pujol, s-a încheiat⁸. Niciun apel public la candidaturi nu a fost publicat în vederea ocupării acestui post. În aceste condiții, doamna judecătoare Rofes i Pujol și-a continuat de asemenea activitatea după încheierea mandatului său, în conformitate cu articolul 5 al treilea paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

⁶ JO 2013, C 353, p. 11.

⁷ Consiliul pare să nu fi acceptat niciodată ca respectivul comitet de selecție poate să prezinte lista candidaților propuși în ordinea meritelor. A se vedea Sevón, L., „La procédure de sélection des membres du Tribunal de la fonction publique de l'Union européenne: une expérience pionnière”, în *Revue universelle des droits de l'homme*, vol. 20 nr. 1-3, 30 iunie 2011, p. 7-9.

⁸ Doamna I. Rofes i Pujol a fost numită judecător la TFP pentru o perioadă de șase ani, de la 1 septembrie 2009 la 31 august 2015, prin Decizia 2009/474/CE, Euratom a Consiliului din 9 iunie 2009 de numire a unui judecător al Tribunalului Funcției Publice al Uniunii Europene (JO 2009, L 156, p. 56).

Decizia (UE, Euratom) 2016/454

13. Decizia (UE, Euratom) 2016/454 a Consiliului din 22 martie 2016 de numire a trei judecători în cadrul Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene⁹ (denumită în continuare „decizia de numire”) enunță în considerentele (1)-(6):

- „(1) Mandatele a doi judecători în cadrul [TFP] [...] s-au încheiat la 30 septembrie 2014 și mandatul unui alt judecător s-a încheiat la 31 august 2015. Prin urmare, în conformitate cu articolul 2 și articolul 3 alineatul (1) din anexa I la [...] Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene [...], este necesar să se numească trei judecători care să ocupe aceste posturi vacante.
- (2) În urma unui apel public la candidaturi publicat în 2013 [...] în vederea numirii a doi judecători în cadrul [TFP], comitetul [de selecție] a emis un aviz cu privire la caracterul corespunzător al candidaților de a exercita funcția de judecător în cadrul [TFP]. Comitetul [de selecție] a anexat la avizul său o listă de șase candidați care dețin cea mai potrivită experiență de nivel înalt.
- (3) În urma acordului politic privind reforma arhitecturii juridice a Uniunii Europene care a condus la adoptarea Regulamentului (UE, Euratom) 2015/2422 al Parlamentului European și al Consiliului [...], Curtea de Justiție [a Uniunii Europene] a prezentat la 17 noiembrie 2015 o propunere pentru un regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind transferul către Tribunalul Uniunii Europene al competenței de a se pronunța în primă instanță asupra litigiilor dintre Uniune și agenții acesteia, cu începere de la 1 septembrie 2016.
- (4) În aceste împrejurări, din motive de timp, este oportun să nu se publice un nou apel public la candidaturi, ci mai degrabă să se recurgă la lista celor șase candidați care dețin cea mai potrivită experiență de nivel înalt, stabilită de comitetul [de selecție] în urma apelului public la candidaturi publicat în 2013.
- (5) Prin urmare, este oportună numirea ca judecători în cadrul [TFP] a trei persoane dintre cele care figurează pe lista menționată anterior, astfel încât să se asigure o componentă echilibrată a [TFP], pe o bază geografică cât mai extinsă posibil, din rândul resortisanților statelor membre și în ceea ce privește sistemele juridice naționale reprezentate. Din lista respectivă, cele trei persoane având cea mai potrivită experiență de nivel înalt sunt domnul Sean Van Raepenbusch, domnul João Sant’Anna și domnul Alexander Kornezov. Domnul João Sant’Anna și domnul Alexander Kornezov ar trebui să fie numiți cu începere de la data intrării în vigoare a prezentei decizii. Deoarece domnul Sean Van Raepenbusch a fost deja judecător în cadrul [TFP] până la 30 septembrie 2014 și continuă să dețină mandatul până la adoptarea unei decizii a Consiliului în conformitate cu articolul 5 din [Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene], acesta ar trebui să fie numit pentru un nou mandat cu începere din ziua următoare datei încheierii mandatului său precedent.
- (6) În temeiul articolului 2 din anexa I la [Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene], orice post vacant este completat prin numirea unui nou judecător pentru o durată de șase ani. Cu toate acestea, de la aplicarea propunerii de regulament privind transferul către Tribunalul Uniunii Europene al competenței de a se pronunța în primă instanță asupra litigiilor dintre

⁹ JO 2016, L 79, p. 30.

Uniune și agenții acesteia, [TFP] nu va mai exista, iar mandatul celor trei judecători numiți prin prezenta decizie va înceta astfel *ipso facto* în ziua care precedă data de la care se aplică regulamentul respectiv.”

14. Articolul 1 din această decizie prevede:

„Următoarele persoane sunt numite judecători în cadrul [TFP]:

- domnul Sean VAN RAEPENBUSCH, începând cu 1 octombrie 2014;
- domnul João SANT’ANNA, începând cu 1 aprilie 2016;
- domnul Alexander KORNEZOV, începând cu 1 aprilie 2016.”

15. Domnii Sant’Anna și Kornezov au depus jurământul la 13 aprilie 2016.

16. Prin Decizia din 14 aprilie 2016¹⁰, TFP i-a repartizat pe domnii judecători Bradley, Sant’Anna și Kornezov în Camera a doua a acestuia pentru perioada cuprinsă între 14 aprilie și 31 august 2016 (denumit în continuare „completul de judecată în discuție”). Această cameră a pronunțat, printre altele, hotărâri și ordonanțe în cauzele FV¹¹, Simpson¹² și HG¹³.

Istoricul cauzelor Simpson și HG

Hotărârea FV

17. În recursul formulat la Tribunal în această cauză, FV a arătat că Hotărârea TFP prin care a fost respinsă acțiunea sa a fost pronunțată de un complet de judecată constituit în mod nelegal, întrucât procedura de numire a judecătorului pe postul ocupat anterior de doamna judecătoare Rofes i Pujol era afectată de o nelegalitate.

18. Tribunalul a concluzionat că, „având în vedere importanța respectării normelor care reglementează numirea unui judecător pentru încrederea justițiabililor și a publicului în independența și în imparțialitatea instanțelor judecătorești, judecătorul în cauză nu poate fi considerat un judecător legal în sensul articolului 47 al doilea paragraf prima teză din [cartă]”¹⁴ și a anulat Hotărârea TFP. Vom reveni ulterior în cadrul prezentelor concluzii asupra raționamentului Tribunalului în Hotărârea FV¹⁵.

19. Curtea nu a reexaminat hotărârea Tribunalului din cauza FV. Astfel, primul avocat general a apreciat că „Hotărârea [FV] nu prezintă [...] un risc grav pentru unitatea sau coerența dreptului Uniunii”. Cu toate acestea, el a propus Curții să reexamineze această hotărâre (din câte

¹⁰ JO 2016, C 146, p. 11.

¹¹ Hotărârea din 28 iunie 2016, FV/Consiliul (F-40/15, EU:F:2016:137).

¹² Ordonanța din 24 iunie 2016, Simpson/Consiliul (F-142/11 RENV, EU:F:2016:136).

¹³ Hotărârea din 19 iulie 2016, HG/Comisia (F-149/15, EU:F:2016:155).

¹⁴ Hotărârea din 23 ianuarie 2018, FV/Consiliul [T-639/16 P, EU:T:2018:22 (denumită în continuare „Hotărârea FV”), punctul 78].

¹⁵ A se vedea punctul 41 și următoarele și punctul 126 și următoarele din prezentele concluzii.

înțelegem, ca urmare a importanței sale constituționale). În acest context, Curtea a decis că nu erau îndeplinite condițiile de formă ale reexaminării prevăzute la articolul 62 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene¹⁶.

Hotărârile în cauzele Simpson și HG

20. Prezentele proceduri de reexaminare privesc două hotărâri ale Tribunalului, Hotărârea din 19 iulie 2018, Simpson/Consiliul¹⁷, și Hotărârea din 19 iulie 2018, HG/Comisia¹⁸ (denumite în continuare, împreună, „hotărârile reexaminate”). Întrucât reexaminarea *nu* privește fondul acestor cauze, ne vom limita la a rezuma esențialul și la a trimite Curtea la lectura hotărârilor Tribunalului pentru o expunere mai detaliată a acestora.

Cauza C-542/18 RX-II Simpson

21. Domnul Erik Simpson era inițial un agent auxiliar în cadrul unității de traducere de limbă estoniană a Consiliului. El a reușit apoi un concurs de traducători, a fost recrutat ca funcționar (inițial de gradul AD 5, apoi de gradul AD 6) și a reușit încă un concurs. El a solicitat să beneficieze de o avansare în gradul AD 9, pentru motivul că reușise la concursul corespunzător gradului dorit și că trei funcționari ai altor unități de traducere, aflați într-o situație comparabilă cu a sa, beneficiaseră de o astfel de avansare în grad.

22. Consiliul a respins această cerere și reclamația pe care domnul Simpson a formulat-o în temeiul articolului 90 alineatul (2) din Statutul funcționarilor.

23. Domnul Simpson a obținut câștig de cauză în acțiunea sa ulterioară formulată la TFP (cauza F-142/11), care a anulat decizia Consiliului pentru motivul că acesta din urmă a încălcat obligația de motivare. Tribunalul a admis recursul formulat de Consiliu împotriva acestei hotărâri (cauza T-130/14 P) și a trimis cauza spre judecare la TFP (cauza devenită F-142/11 RENV). În continuare, prin Ordonanța motivată din 24 iunie 2016, Camera a doua a TFP (compusă din domniile judecători Bradley, Sant’Anna și Kornezov) a respins acțiunea în totalitate.

24. La 6 septembrie 2016, domnul Simpson a declarat recurs la Tribunal împotriva acestei ordonanțe.

25. La 22 martie 2018, Tribunalul a invitat părțile să își prezinte observațiile cu privire la consecințele Hotărârii FV pentru recurs. Ca răspuns la această invitație, ambele părți au arătat, pe de o parte, că un motiv întemeiat pe compunerea nelegală a completului de judecată (precum cea care a fost constatată de Tribunal în Hotărârea FV) constituie un motiv de ordine publică, care trebuie examinat din oficiu de instanța de recurs și, pe de altă parte, că ordonanța atacată a fost semnată de același complet de judecată care a semnat Hotărârea FV. Prin urmare, ambele părți au concluzionat că această ordonanță trebuia anulată pentru aceleași motive reținute de Tribunal în Hotărârea FV.

¹⁶ Decizia Curții din 19 martie 2018, Reexaminare FV/Consiliul (C-141/18 RX, EU:C:2018:218, punctele 4 și 5).

¹⁷ T-646/16 P, nepublicată, EU:T:2018:493.

¹⁸ T-693/16 P, nepublicată, EU:T:2018:492.

26. În continuare, Tribunalul a anulat ordonanța TFP și a trimis cauza spre rejudecare la o altă cameră a Tribunalului, pentru ca aceasta să se pronunțe în primă instanță cu privire la acțiune. Această procedură este suspendată în prezent.

Cauza C-543/18 RX-II HG

27. HG, funcționar al Comisiei, a fost repartizat la delegația Comisiei pe lângă Națiunile Unite la New York. Acestuia i-a fost pus la dispoziție o locuință de serviciu ca urmare a acestei repartizări. Potrivit afirmațiilor sale, el nu s-a instalat complet în această locuință din motive familiale, dar a utilizat-o punctual și i-a permis unei terțe persoane (un prieten) să o ocupe pentru un timp în calitate de „custode”. Lui HG i s-a aplicat o sancțiune disciplinară și a fost obligat la repararea prejudiciului suferit de Comisia Europeană. El a formulat o reclamație, care a fost respinsă, împotriva deciziei de sancționare adoptate împotriva sa.

28. HG a formulat ulterior o acțiune la TFP (cauza F-149/15), prin care a solicitat în special anularea sancțiunii disciplinare și repararea prejudiciului pretins suferit. Această cauză (F-149/15) a fost atribuită Camerei a doua a TFP, compusă inițial din domnul judecător Kreppel, doamna judecătoare Rofes i Pujol și domnul judecător Bradley. Ulterior, TFP i-a repartizat pe domnii judecători Bradley, Sant’Anna și Kornezov în Camera a doua¹⁹ care, astfel compusă, a respins această acțiune prin Hotărârea din 19 iulie 2016.

29. La 28 septembrie 2016, HG a declarat recurs împotriva acestei hotărâri la Tribunal.

30. La 31 ianuarie 2018, HG a întrebat în scris Tribunalul dacă intenționa să obțină observațiile părților cu privire la consecințele Hotărârii FV pentru recurs. La 26 martie 2018, Tribunalul a invitat părțile să își prezinte observațiile în această privință. Ca răspuns la această invitație, ambele părți au subliniat că hotărârea TFP a fost pronunțată de același complet de judecată ca cel a cărui compunere fusese considerată nelegală de Tribunal în Hotărârea FV. HG a arătat de asemenea că un motiv întemeiat pe compunerea nelegală a completului de judecată (precum cea care a fost constatată de Tribunal în această hotărâre) constituia un motiv de ordine publică. În consecință, acesta a concluzionat că Hotărârea TFP trebuia anulată pentru aceleași motive precum cele reținute de Tribunal în Hotărârea FV. Comisia a recunoscut că hotărârea TFP putea fi anulată pe baza concluziilor Tribunalului din Hotărârea FV și că cauza ar putea fi ulterior trimisă spre rejudecare la o altă cameră a Tribunalului (astfel cum a propus de asemenea HG). Comisia a apreciat totuși că această cameră ar fi chemată să reia procedura numai de la primul act al judecătorului a cărui numire a fost nelegală sau al camerei TFP în care fusese repartizat acesta.

31. În continuare, Tribunalul a anulat hotărârea atacată a TFP și a trimis cauza spre rejudecare la o altă cameră a Tribunalului, pentru ca aceasta să se pronunțe în primă instanță cu privire la acțiune. Această procedură este în prezent suspendată.

Procedura în fața Curții

32. La 20 august 2018, primul avocat general a recomandat reexaminarea hotărârilor pronunțate în cauza T-646/16 P, Simpson, și T-693/16 P, HG. În continuare, Camera de reexaminare a adoptat, în temeiul articolului 62 al doilea paragraf din Statutul Curții și al articolului 193

¹⁹ A se vedea punctul 16 din prezentele concluzii.

alineatul (4) din Regulamentul de procedură al acesteia, Deciziile din 17 septembrie 2018, reexaminare Simpson/Consiliul²⁰ și reexaminare HG/Comisia²¹. Aceasta a considerat că era necesar să se procedeze la reexaminarea acestor două hotărâri pentru a stabili dacă aduc atingere unității sau coerenței dreptului Uniunii.

33. Mai precis, Camera de reexaminare a precizat obiectul acestor două reexaminări după cum urmează:

„Reexaminarea va viza chestiunea dacă, având în vedere în special principiul general al securității juridice, [hotărârile reexaminare] [aduc] atingere unității sau coerenței dreptului Uniunii în măsura în care Tribunalul, ca instanță de recurs, a apreciat că completul de judecată care a dat [hotărârile reexaminare] era compus în mod nelegal pentru motivul unei neregularități care afectează procedura de numire a unuia dintre membrii acestui complet, care determină o încălcare a principiului judecătorului legal consacrat la articolul 47 al doilea paragraf prima teză din [cartă].

Reexaminarea va privi în special aspectul dacă, la fel ca actele vizate la articolul 277 TFUE, numirea unui judecător poate face obiectul unui control de legalitate incident sau dacă un astfel de control de legalitate incident este – în principiu sau după scurgerea unei anumite perioade – exclus sau limitat la anumite tipuri de neregularități în scopul de a se asigura stabilitatea juridică și autoritatea de lucru judecat.”

34. Părțile interesate prevăzute la articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene au fost invitate să depună observații scrise cu privire la aceste aspecte. Astfel, au depus observații scrise recurenții din cadrul recursurilor aflate pe rolul Tribunalului, Consiliul, Comisia și guvernul bulgar. Cauzele au fost atribuite Marii Camere, în conformitate cu articolul 195 alineatul (5) din Regulamentul de procedură al Curții.

35. Toate aceste părți au prezentat observații orale în ședința din 21 mai 2019.

Analiză

Observații introductive

36. Începem prin a arăta că Curtea nu s-a pronunțat niciodată cu privire la aspectul dacă raționamentul Tribunalului în Hotărârea FV prezintă un risc grav pentru unitatea sau pentru coerența dreptului Uniunii. Curtea nu a procedat la reexaminarea acestei hotărâri din motive de natură pur procedurală, întrucât a considerat că propunerea primului avocat general referitoare la reexaminarea acestei hotărâri nu îndeplinea condițiile necesare. Atunci când Curtea decide să nu reexamineze o hotărâre a Tribunalului, întrucât aceasta nu presupune un risc grav pentru unitatea sau pentru coerența dreptului Uniunii, formula utilizată este complet diferită și indică doar că „nu este necesar să se procedeze la reexaminarea hotărârii”²².

²⁰ Decizia din 17 septembrie 2018 (C-542/18 RX, EU:C:2018:763).

²¹ Decizia din 17 septembrie 2018 (C-543/18 RX, EU:C:2018:764).

²² A se vedea de exemplu Decizia Curții din 8 februarie 2011, Reexaminare Comisia/Petrilli (C-17/11 RX, EU:C:2011:55), și Decizia Curții din 29 iunie 2016, Reexaminare Andres și alții/BCE (C-312/16 RX, nepublicată, EU:C:2016:520).

37. Problema ridicată de Hotărârea FV rămâne deschisă, iar hotărârile reexamine în prezent nu fac decât să pună în evidență relevanța sa. În aceste două hotărâri, Tribunalul a urmat pur și simplu abordarea pe care o adoptase anterior în Hotărârea FV și a reprodus raționamentul formulat în aceasta din urmă. Prin urmare, este imposibil să se reexamineze prezentele cauze fără a începe printr-o analiză aprofundată a Hotărârii FV.

38. Hotărârile atacate riscă să aducă atingere unității sau coerenței dreptului Uniunii în măsura în care, în aceste hotărâri, Tribunalul (i) a statuat că, în prezenta configurație factuală, „principiul judecătorului legal” consacrat la articolul 47 al doilea paragraf prima teză din cartă a fost încălcat, fără a lua în considerare principiul securității juridice în analiza sa, și (ii) a efectuat un control incident al legalității numirii unui judecător la TFP?

39. În analiza care urmează vom utiliza noțiunea de „dreptul la o instanță instituită de lege” mai degrabă decât cea de „principiul judecătorului legal”. Această primă formulare este cea utilizată atât la articolul 47 al doilea paragraf prima teză din cartă și la articolul 6 paragraful 1 din CEDO, cât și de jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (denumită în continuare „Curtea EDO”) în acest domeniu. Considerăm că la acest aspect al dreptului la un proces echitabil se referă Tribunalul în Hotărârea FV și în hotărârile reexamine atunci când se referă la „principiul judecătorului legal” – expresie reluată de Curte în cadrul definirii parametrilor prezentei reexaminări.

40. Subliniem de asemenea că cele trei recursuri aflate pe rolul Tribunalului (și prezentele proceduri de reexaminare) *nu repun nicidecum în discuție calificările* celor trei persoane numite ca judecători la TFP. Toate cele trei persoane figurau pe lista candidaților în cauză. Prin urmare, toate trei sunt persoane pe care comitetul de selecție le-a recunoscut ca „dețin[ând] cea mai potrivită experiență de nivel înalt” (sublinierea noastră) pentru a exercita funcția respectivă. Cu alte cuvinte, nu numai că cele trei persoane în cauză dețin calitățile *necesare* pentru a fi numiți în calitate de judecători la TFP, ci erau de asemenea cele mai bune dintre toți candidații examinați de comitetul de selecție care, reamintim, își întocmise lista în ordinea meritelor. Amintim de asemenea că în niciun moment nu a fost pusă în discuție independența sau imparțialitatea acestor judecători sau a completului de judecată (Camera a doua a TFP în momentul avut în vedere).

Cu privire la primul aspect al problematicii identificate de Curte: dreptul la o instanță instituită de lege și evaluarea sa comparativă cu principiul securității juridice

Raționamentul Tribunalului în Hotărârea FV

41. În Hotărârea FV, Tribunalul a examinat procedura de numire și a apreciat că fusese încălcat cadrul legal impus de apelul la candidaturi din 2013, deoarece Consiliul utilizase ulterior lista candidaților în cauză pentru a completa nu numai cele două posturi vizate de apelul la candidaturi din 2013, ci și postul ocupat de doamna judecătoare Rofes i Pujol, care nu a făcut niciodată obiectul unui apel la candidaturi²³.

42. Dorim să subliniem de la bun început că, în opinia noastră, concluzia Tribunalului privind procedura de numire era corectă, întrucât această procedură era într-adevăr afectată de o nelegalitate.

²³ Hotărârea FV, punctele 49-51. În ceea ce privește faptele, a se vedea de asemenea punctele 17-19 de mai sus.

43. Prin faptul că a utilizat lista de candidați în cauză pentru a efectua trei numiri, inclusiv pentru postul ocupat anterior de doamna judecătoare Rofes i Pujol, Consiliul s-a îndepărtat într-adevăr în mod deliberat de procedura pe care o precisase el însuși în apelul la candidaturi din 2013, după cum prevede articolul 3 alineatul (2) din anexa I la Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene. Motivarea succintă dată de Consiliu în considerentele (3) și (4) ale deciziei de numire, și anume motivele care țin de calendarul reformei arhitecturii juridice a Uniunii, nu poate justifica, în opinia noastră, nerespectarea de către Consiliu a cadrului legal stabilit pentru numirea judecătorilor la TFP.

44. Astfel, înainte de încheierea mandatului doamnei judecătoare Rofes i Pujol, Consiliul ar fi trebuit să inițieze o nouă procedură pentru a o înlocui, de vreme ce, la punctul 4 din apelul la candidaturi din 2013, limitase în mod explicit această procedură la înlocuirea a *doi* judecători ale căror mandate urmau să se încheie la 30 septembrie 2014²⁴. Utilizând lista de candidați în cauză pentru numirea a *trei* judecători, Consiliul nu a aplicat normele care reglementează procedura pe care le stabilise el însuși.

45. Este de înțeles că, atunci când a adoptat decizia de numire, Consiliul a dorit ocuparea cât mai rapid posibil a tuturor posturilor vacante din cadrul TFP. Articolele 1 și 2 din Regulamentul (UE, Euratom) 2016/1192²⁵, adoptat în paralel cu aceste numiri, au suprimat TFP și au transferat competențele acestuia din urmă către Tribunal la 1 septembrie 2016. Totuși, nu este mai puțin adevărat, în opinia noastră, că Consiliul era obligat să respecte procedura pe care o stabilise el însuși. Dacă, în martie 2016, Consiliul ar fi considerat că nu mai era timp să publice un apel la candidaturi pentru ocuparea postului doamnei judecătoare Rofes i Pujol, publicare care nu fusese încă făcută, ar fi fost legal posibil ca această judecătoare să ocupe pur și simplu în continuare postul în conformitate cu articolul 5 al treilea paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, până la sfârșitul existenței TFP, iar Consiliul să ocupe celelalte două posturi (care făcuseră în mod legal obiectul unui apel la candidaturi).

46. În rest, procedura care s-a finalizat cu adoptarea deciziei de numire era perfect conformă cu cadrul legislativ. Astfel, comitetul de selecție, compus în mod legal, elaborase o listă de candidați care dețineau cea mai potrivită experiență de nivel înalt. Această listă constituia un temei valabil pentru numirea a doi judecători. În conformitate cu articolul 3 alineatul (2) din anexa I la Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, aceasta conținea numele a cel puțin de două ori mai mulți candidați față de numărul judecătorilor ce urmau a fi numiți de Consiliu (respectiv șase candidați pentru trei judecători numiți în final). Consiliul s-a limitat la lista de candidați în cauză și a recurs la aceasta pentru a numi cei trei judecători în discuție. Din lectura considerentului (5) al deciziei de numire și astfel cum a confirmat Consiliul în ședință, reiese că acesta i-a numit pe cei trei candidați din lista în discuție care aveau cea mai potrivită experiență de nivel înalt, asigurând în același timp o componentă echilibrată a TFP pe un criteriu geografic cât mai extins posibil dintre resortisanții statelor membre și în ceea ce privește sistemele juridice naționale reprezentate.

47. Deși, în Hotărârea FV, Tribunalul a identificat în mod corect nelegalitatea din procedura de numire, acesta nu a evaluat totuși în mod corect *consecințele* juridice ale acestei nelegalități. În opinia noastră, nelegalitatea identificată era susceptibilă să afecteze decizia de numire în

²⁴ Și anume judecătorii Van Raepenbusch și Kreppel. Procedura de înlocuire a acestor doi judecători a fost lansată în decembrie 2013, cu aproape nouă luni înainte de încheierea mandatului lor (a se vedea punctul 8 de mai sus).

²⁵ Considerentul (3) al deciziei de numire face trimitere la propunerea Comisiei referitoare la acest regulament (a se vedea punctul 13 de mai sus).

întregime. Tribunalul a analizat încă și mai puțin chestiunea delicată a evaluării comparative a dreptului la o instanță instituită de lege, pe de o parte, și a principiului securității juridice, pe de altă parte.

48. În loc să efectueze această analiză, Tribunalul a efectuat identificarea „judecătorului în cauză”, respectiv identificarea judecătorului numit pentru a ocupa „al treilea post vacant”²⁶. Din lectura Hotărârii FV²⁷ reiese că, în acest mod, Tribunalul a urmat primul motiv invocat de recurenta din această cauză.

49. Considerăm că această abordare a Tribunalului este eronată. Dacă numirea din 2016 de către Consiliu era nelegală, rezultă că este *imposibil să fie dissociate cele trei numiri în cadrul TFP* pentru a identifica „al treilea judecător” care (potrivit Tribunalului) era singurul care este afectat de această nelegalitate.

50. Presupunând chiar că numai una dintre cele trei numiri este nelegală, *quod non*, decizia de numire, în considerentul (5), menționează cei trei candidați numiți în ordinea în care au fost propuși de comitetul de selecție, fără a preciza care a fost judecătorul numit pe „al treilea post”.

51. Încercând să se urmeze raționamentul Tribunalului, s-ar putea cel mult presupune că domnul Van Raepenbusch, fost președinte al TFP (numit cu începere de la 1 octombrie 2014, data expirării mandatului său anterior), era poate prima persoană care a fost reținută de Consiliu. Cu toate acestea, pe baza elementelor de care dispunea Tribunalul potrivit Hotărârii FV, este imposibil să se identifice care dintre ceilalți doi candidați numiți cu începere de la 1 aprilie 2016 era succesorul doamnei judecătoare Rofes i Pujol, numit pe acest faimos „al treilea post”. Nici considerentul (5), nici articolul 1 din decizia de numire nu indică în mod expres ce candidat a fost numit pe ce post. Consiliul nu a acceptat niciodată să fie ținut în vreun mod de ordinea de plasare pe lista reținută de comitetul de selecție²⁸. În plus, Consiliul dispunea în mod necesar de o anumită marjă de apreciere în ceea ce privește alegerea dintre candidații care figurau pe lista de candidați în cauză. Articolul 3 alineatul (1) din anexa I la Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene îi impunea astfel obligația de a „asigur[a] o componentă cât mai echilibrată a tribunalului pe criteriul geografic cât mai extins posibil dintre resortisanții statelor membre și în ceea ce privește sistemele juridice naționale reprezentate”²⁹. În consecință, Consiliul ar fi putut (de exemplu) să aleagă în mod legal prima, a patra și a cincea persoană care figurau pe această listă.

52. Arătăm în treacăt că judecătorul identificat drept „judecătorul în discuție” nu a avut în niciun caz posibilitatea de a prezenta eventuale observații cu privire la legalitatea numirii sale, ceea ce, în opinia noastră, poate ridica îndoieli legate de respectarea drepturilor sale.

53. Tribunalul a evocat de asemenea situația celorlalți candidați potențiali pentru postul ocupat de doamna judecătoare Rofes i Pujol, care și-ar fi putut depune candidatura dacă ar fi avut loc un apel la candidaturi³⁰. Și în acest caz, considerațiile Tribunalului ni se par lipsite de relevanță pentru recursul lui FV. Desigur, existența altor candidați potențiali și luarea în considerare a drepturilor lor ar fi fost în mod evident primordiale în cadrul unei eventuale acțiuni directe formulate de un asemenea candidat potențial dezamăgit de decizia de numire. Cu toate acestea, Tribunalul nu era sesizat cu o astfel de acțiune atunci când a pronunțat Hotărârea FV.

²⁶ A se vedea Hotărârea FV, punctele 34-38 și 51.

²⁷ Hotărârea FV, punctul 29.

²⁸ A se vedea punctul 11 și nota de subsol 7 de mai sus.

²⁹ A se vedea de asemenea în acest scop considerentul (5) al deciziei de numire.

³⁰ A se vedea Hotărârea FV, punctele 54-57.

54. Ne întrerupem aici pentru a sublinia că, chiar dacă nu aprobăm în totalitate raționamentul Tribunalului, considerăm că acesta a respins în mod întemeiat argumentele prezentate de Consiliu pentru a justifica nelegalitatea procedurii de numire³¹. În opinia noastră, această parte a Hotărârii FV nu ridică chestiuni relevante pentru prezentele proceduri de reexaminare.

55. Tribunalul a examinat apoi nelegalitatea procedurii de numire în lumina dreptului la o instanță instituită de lege, prevăzut la articolul 47 al doilea paragraf prima teză din cartă, interpretat în lumina articolului 6 paragraful 1 prima teză din CEDO și a jurisprudenței Curții EDO, care impune respectarea dispozițiilor care reglementează procedura de numire a judecătorilor³².

56. Tribunalul a ajuns la următoarea concluzie:

„78. În aceste condiții, având în vedere importanța respectării normelor care reglementează numirea unui judecător pentru încrederea justițiabililor și a publicului în independența și în imparțialitatea instanțelor judecătorești, judecătorul în cauză nu poate fi considerat un judecător legal în sensul articolului 47 al doilea paragraf prima teză din Carta drepturilor fundamentale.

79. În consecință, se impune admiterea primului motiv, întemeiat pe faptul că Camera a doua a Tribunalului Funcției Publice care a pronunțat hotărârea atacată nu a fost constituită în mod legal.

80. Având în vedere aceste considerații, se impune anularea în întregime a hotărârii atacate, fără să fie necesar să se examineze al doilea și al treilea motiv.”

57. Trebuie să se constate că, printre aspectele analizate detaliat în Hotărârea FV *nu figurează chestiunea centrală care se ridică* odată stabilită nelegalitatea procedurii de numire, și anume dacă (și, eventual, de ce) această nelegalitate era de natură să conducă în mod direct și automat la anularea hotărârii TFP atacate cu recurs. În cazul unei nelegalități care afectează procedura de numire a unui judecător, ce echilibru trebuie găsit între două principii fundamentale de importanță egală: dreptul la o instanță (echitabilă și imparțială) instituită de lege și cerințele securității juridice? Aceste aspecte nu au fost analizate deloc în Hotărârea FV.

58. Această lacună fundamentală din Hotărârea FV prezintă, în opinia noastră, un risc serios de a aduce atingere unității și coerenței dreptului Uniunii. Raționamentul acestei hotărâri a fost reprodus ulterior în hotărârile reexaminare. În consecință, analiza care urmează privește această jurisprudență în ansamblu.

Erorile Tribunalului cu privire la consecințele care trebuiau deduse din nelegalitatea procedurii de numire

59. Constatând *nelegalitatea în discuție*, Tribunalul dispunea de o marjă de apreciere sau era obligat să anuleze hotărârea TFP adoptată de completul de judecată în cauză pentru motivul încălcării dreptului la o instanță instituită de lege? Dacă anularea nu era consecința automată a constatării unei nelegalități a procedurii de numire, care era marja de apreciere de care dispunea Tribunalul?

³¹ Hotărârea FV, punctele 59-63.

³² Hotărârea Curții EDO din 9 iulie 2009, Ilatovskiy împotriva Rusiei, cererea nr. 6945/04, CE:ECHR:2009:0709JUD000694504, § 40 și 41. A se vedea Hotărârea FV, punctele 67-76.

60. Pentru a examina aceste întrebări, considerăm necesar să analizăm nelegalitatea procedurii de numire în lumina atât a dreptului la o instanță instituită de lege, cât și a principiului securității juridice.

– *Dreptul la o instanță instituită de lege*

61. Articolul 47 din cartă recunoaște, într-o singură dispoziție, dreptul la un proces echitabil recunoscut la articolul 6 paragraful 1 din CEDO și dreptul la o cale de atac efectivă, consacrat la articolul 13 din CEDO. Relația dintre articolul 47 din cartă și aceste articole din CEDO este menționată în mod expres în Explicațiile cu privire la Carta drepturilor fundamentale³³. Astfel, articolul 47 primul paragraf din cartă „se întemeiază pe articolul 13 din CEDO”, iar al doilea paragraf al său „corespunde articolului 6 alineatul (1) din CEDO”. Dreptul la „o instanță instituită în prealabil prin lege”, prevăzut la articolul 47 al doilea paragraf prima teză din cartă, constituie un aspect al dreptului la un proces echitabil. Instanța astfel definită este rezultatul unui proces. Doar dacă procedura urmată pentru a institui instanța (i) era prevăzută de lege și (ii) a fost urmată în speță, instanța judiciară care rezultă din aceasta este o „instanță instituită în prealabil prin lege”.

62. Întrucât conținutul articolului 47 din cartă corespunde unor drepturi garantate de CEDO, articolul 52 alineatul (3) din cartă impune ca sensul și întinderea dreptului la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil consacrate la articolul 47 să fie același ca drepturile corespondente garantate de CEDO. Prin urmare, articolul 47 din cartă trebuie să fie interpretat ținând seama în mod corespunzător atât de Explicațiile cu privire la cartă, ci și de jurisprudența Curții EDO³⁴. Astfel cum indică în mod clar articolul 52 alineatul (3) din cartă, dreptul Uniunii poate, în plus, să confere o protecție mai largă.

63. Potrivit jurisprudenței Curții EDO, „în principiu, nerespectarea de către o instanță a normelor naționale care privesc constituirea și competența organelor judiciare încalcă articolul 6 § 1. De aceea, Curtea poate examina dacă dreptul național a fost respectat în această privință. Cu toate acestea, ținând seama de principiul general potrivit căruia revine în primul rând instanțelor naționale înseși sarcina de a interpreta dispozițiile dreptului național, Curtea apreciază că nu poate pune în discuție interpretarea acestora, în afară de cazul în care a avut loc o încălcare flagrantă a dreptului național”³⁵.

64. Astfel, pentru a constata că a avut loc o încălcare a dreptului la o instanță instituită de lege și că această încălcare (avută în vedere individual) a determinat *de asemenea* o încălcare a dreptului la un proces echitabil garantat la articolul 6 paragraful 1 din CEDO, jurisprudența Curții EDO impune o încălcare „flagrantă”³⁶ sau „gravă”³⁷ a dreptului național aplicabil. Numai dacă a avut

³³ JO 2007, C 303, p. 17, p. 29 și 30.

³⁴ Astfel cum a subliniat colegul meu, avocatul general Saugmandsgaard Øe în Concluziile sale prezentate în cauza Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2017:395, punctul 71 și nota de subsol 77), „[f]aptul că trebuie să se facă trimitere numai la articolul 47 din cartă atunci când situația în cauză intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii [a se vedea Hotărârea din 16 mai 2017, Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373, punctul 54 și jurisprudența citată)] nu exclude [în mod evident, am adăuga] posibilitatea interpretării acestui articol în lumina jurisprudenței Curții [EDO]”.

³⁵ Hotărârea Curții EDO din 2 mai 2019, Pasquini împotriva San Marino, cererea nr. 50956/16, CE:ECHR:2019:0502JUD005095616, § 102. A se vedea anterior Hotărârea Curții EDO din 13 aprilie 2006, Fedotova împotriva Rusiei, cererea nr. 73225/01, CE:ECHR:2006:0413JUD007322501, § 42.

³⁶ Hotărârea Curții EDO din 31 mai 2011, Kontalexis împotriva Greciei, cererea nr. 59000/08, CE:ECHR:2011:0531JUD005900008, § 41 și 44, și Hotărârea din 4 martie 2003, Posokhov împotriva Rusiei, cererea nr. 63486/00, CE:ECHR:2003:0304JUD006348600, § 39 și 43.

³⁷ Hotărârea Curții EDO din 9 iulie 2009, Ilatovskiy împotriva Rusiei, cererea nr. 6945/04, CE:ECHR:2009:0709JUD000694504, § 40.

loc o „încălcare flagrantă” a dreptului național, nu mai este necesară continuarea examinării pentru a determina dacă aprecierea judiciară („procesul”) care a rezultat din aceasta nu era echitabil³⁸.

65. În consecință, nu orice nelegalitate din cadrul procedurii de numire poate să aducă atingere suficient aspectului dreptului la un proces echitabil pe care îl constituie dreptul la o „instanță instituită de lege” pentru a încălca dreptul la un proces echitabil³⁹. Prin urmare, trebuie analizat sensul expresiei „instanță instituită de lege” în lumina obiectivului său.

66. Această expresie acoperă nu numai temeiul juridic al existenței unei „instanțe”, ci și completul de judecată în fiecare cauză, ceea ce include normele referitoare la numirea judecătorilor⁴⁰. Termenul „de lege” include legislația referitoare la constituirea și la competența organelor judiciare și totodată orice altă dispoziție din dreptul intern a cărei nerespectare determină nelegalitatea participării unuia sau a mai mulți judecători la examinarea cauzei⁴¹.

67. Rațiunea de a fi a acestui aspect al dreptului la un proces echitabil este de a împiedica exercitarea de către puterea executivă a unei puteri discreționare absolute asupra constituirii unei instanțe sau asupra numirii judecătorilor și de a reglementa aceste aspecte prin dispoziții legislative⁴². Separarea puterii executive și a autorității judecătorești are un rol din ce în ce mai mare în jurisprudența Curții EDO⁴³. Această noțiune reflectă principiul statului de drept, inerent întregului sistem al CEDO, întrucât un organ care nu a fost instituit în conformitate cu voința legiuitorului ar fi în mod necesar lipsit de legitimitatea necesară într-o societate democratică pentru a soluționa cauza particularilor⁴⁴.

68. Prin urmare, se impune a se stabili când o încălcare a normelor care reglementează numirea judecătorilor determină în sine o încălcare a dreptului la un proces echitabil.

69. Jurisprudența recentă a Curții EDO, în special Hotărârea Ástráðsson, aduce precizări importante în această privință.

70. În această hotărâre, Curtea EDO a statuat că participarea unui judecător, numit cu încălcarea normelor naționale referitoare la procedura de numire a judecătorilor, într-un complet de judecată care a constatat infracțiuni imputabile reclamantului constituie în sine o încălcare a articolului 6 paragraful 1 din CEDO⁴⁵.

71. Înainte de a aborda raționamentul Curții EDO, trebuie indicată situația de fapt din cauză. Era vorba despre o procedură de numire a cincisprezece judecători în cadrul unei curți de Apel nou instituite în Islanda. În principiu, conform legislației naționale relevante, un comitet de evaluare independent compus din cinci experți („comitetul de evaluare”) selecționa cei cincisprezece

³⁸ A se vedea punctele 68-87 de mai jos.

³⁹ A se vedea de asemenea punctele 68-87 de mai jos.

⁴⁰ Hotărârea Curții EDO din 9 iulie 2009, Ilatovskiy împotriva Rusiei, cererea nr. 6945/04, CE:ECHR:2009:0709JUD000694504, § 36.

⁴¹ Hotărârea Curții EDO din 12 martie 2019, Guðmundur Andri Ástráðsson împotriva Islandei, cererea nr. 26374/18, CE:ECHR:2019:0312JUD002637418 (denumită în continuare „Hotărârea Ástráðsson”), § 98 și jurisprudența citată.

⁴² Hotărârea Curții EDO din 20 octombrie 2009, Gorguiladzé împotriva Georgiei, cererea nr. 4313/04, ECLI:CE:ECHR:2009:1020JUD000431304, § 69.

⁴³ Hotărârea Curții EDO din 8 noiembrie 2018, Ramos Nunes de Carvalho e Sá împotriva Portugaliei, cererile nr. 55391/13, 57728/13 și 74041/13, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, § 144 și jurisprudența citată.

⁴⁴ Hotărârea Curții EDO din 28 noiembrie 2002, Lavents împotriva Letoniei, cererea nr. 58442/00, CE:ECHR:2002:1128JUD005844200, § 114.

⁴⁵ Hotărârea Ástráðsson, a se vedea în special § 107, 108 și 123.

candidați cei mai calificați, ministra justiției („ministra”) neavând dreptul de a numi un alt candidat decât unul dintre cei cincisprezece astfel propuși. Totuși, prin derogare de la această normă, Parlamentul putea accepta propunerea ministrei de a numi un anumit candidat care, deși nu figura printre cei mai buni cincisprezece candidați, îndeplinea totuși criteriile minime pentru a fi numit⁴⁶.

72. Treizeci și șapte de persoane au depus acte de candidatură, dintre care treizeci și trei au fost evaluate de comitetul de evaluare. Deși ministra a solicitat să dispună de o listă de, spre exemplu, douăzeci de persoane dintre care să poată alege, comitetul de evaluare a rămas fidel textului legii și i-a prezentat o listă cu numele celor mai buni cincisprezece candidați, clasați în ordinea meritului, însoțită de o analiză foarte detaliată a procedurii de evaluare. Ministra dorea să numească anumiți alți candidați pe posturile respective. Apreciind că trebuia acordată mai multă importanță experienței judiciare și invocând Legea privind egalitatea de șanse („Legea privind egalitatea de șanse nr. 10/2008”), ea a prezentat Comisiei pentru afaceri constituționale și de control a Parlamentului („Constitutional and Supervisory Committee” sau „CSC”) o listă care cuprindea numai unsprezece dintre laureații reținuți de comitetul de evaluare⁴⁷, celelalte patru persoane fiind candidați calificați, desigur, însă nu laureați ai procedurii de selecție⁴⁸. Aceasta nu a solicitat o nouă evaluare, în temeiul criteriilor astfel modificate, de către comitetul de evaluare⁴⁹.

73. Membrii parlamentului (deputați) care formau CSC au votat cu privire la propunerea ministrei în funcție de afilierea lor politică. Aceasta a fost susținută de o majoritate, în timp ce minoritatea a exprimat îndoieli serioase cu privire la compatibilitatea comportamentului său cu normele de drept administrativ. Propunerea astfel aprobată de majoritatea CSC a fost apoi transmisă Parlamentului. Deputații, votând strict în funcție de afilierea lor politică, au respins avizul minoritar al CSC care urmărea înlăturarea propunerii ministrei. Ulterior, deputații, votând din nou în funcție de afilierea lor politică, au aprobat în majoritate lista de candidați propusă de ministă (votul privind lista în ansamblu, iar nu candidații considerați individual, astfel cum prevedea legea). Deși președintele Republicii Islanda a exprimat în ultimă instanță îndoieli cu privire la procedura urmată în cadrul Parlamentului, acesta a semnat în cele din urmă numirile la curtea de apel ale celor cincisprezece candidați propuși de ministă⁵⁰.

74. În ceea ce privește situația de fapt din cauză, reclamantul, domnul Ástráðsson, a fost găsit vinovat de o instanță penală pentru conducerea unui vehicul fără permis de conducere și sub influența stupefiantelor. El a fost condamnat la o pedeapsă cu închisoarea de 17 luni, precum și la revocarea pe viață a permisului său de conducere. Acesta a sesizat curtea de apel pentru a solicita o reducere a pedepsei sale. Avocatul său a contestat ulterior prezența, în completul de judecată de patru judecători, a unui judecător al cărui nume nu figura pe lista celor cincisprezece laureați prezentată de comitetul de evaluare, citând printre altele Hotărârea FV. Totuși, argumentele domnului Ástráðsson au fost respinse atât de curtea de apel, cât și de Curtea Supremă. În consecință, acesta a formulat o acțiune la Curtea EDO⁵¹.

⁴⁶ Hotărârea Ástráðsson, § 6.

⁴⁷ Cei patru candidați astfel eliminați de pe listă erau cei care fuseseră clasați al șaptelea, al unsprezecelea, al doisprezecelea și, respectiv, al paisprezecelea în tabelul de evaluare al comitetului.

⁴⁸ Cei patru candidați ale căror nume au fost adăugate pe listă de către ministă fuseseră clasați al șaptesprezecelea, al optsprezecelea, al douăzeci și treilea și al treizecilea de către comitet. Întrucât erau cincisprezece locuri care trebuiau ocupate, iar comitetul întocmise în mod expres o listă în ordinea meritului, rezulta că niciunul dintre acești candidați nu ar fi trebuit să fie numit în mod normal în cadrul Curții de Apel.

⁴⁹ Pentru mai multe detalii, a se vedea Hotărârea Ástráðsson, § 7-18. Arătăm că un consilier juridic avertizase chiar biroul prim-ministrului cu privire la eventualele deficiențe ale procedurii propuse de către ministă pentru a fi urmată: a se vedea punctul 13 din hotărâre.

⁵⁰ A se vedea Hotărârea Ástráðsson, § 19-26.

⁵¹ A se vedea Hotărârea Ástráðsson, § 36-50.

75. Trebuie arătat că, înainte de a începe analiza sa, Curtea EDO menționează atât Hotărârea FV, cât și Hotărârea Pascale Nobile a Curtii AELS⁵².

76. Pentru a concluziona că a existat o încălcare a articolului 6 paragraful 1 din CEDO, Curtea EDO a luat în considerare mai multe elemente. În primul rând, aceasta a acordat o importanță considerabilă celor două hotărâri ale Curtii Supreme islandeze privind procedura de numire a judecătorilor. Această curte statuase deja, în contextul unor acțiuni introduse de candidați care fuseseră propuși de comitetul de evaluare, dar nu fuseseră numiți⁵³, că ministra încălcase procedura de numire prin eliminarea a patru candidați de pe lista celor cincisprezece candidați cei mai calificați propusă de comitetul de evaluare și prin adăugarea altor patru candidați (care au fost incluși în raportul de evaluare al comitetului și considerați suficient de calificați, însă care erau clasificați pe un loc care excludea numirea lor), fără să se întemeieze pe documente noi sau să efectueze o evaluare independentă a faptelor. Din acest motiv, Curtea Supremă islandeză acordase despăgubiri pentru repararea prejudiciului moral suferit de ceilalți candidați (cererea de reparare a prejudiciului pecuniar a fost respinsă de această instanță, ca și acțiunea în anulare împotriva deciziei ministrei de a nu include candidații menționați pe lista persoanelor care urmau să fie numite)⁵⁴.

77. În al doilea rând, încălcarea legislației naționale aplicabile era fundamentală întrucât privea o parte esențială a procedurii de numire și nucleul procesului de selecție a candidaților. În plus, ministra era conștientă de situație și a dat astfel dovadă de o nerespectare vădită a normelor aplicabile⁵⁵.

78. În al treilea rând, Hotărârea Ástráðsson subliniază că nici Parlamentul islandez nu a urmat procedura prevăzută pentru numirea judecătorilor prin faptul că nu a votat separat pentru numirea fiecărui candidat. Or, această etapă a procedurii avea ca obiectiv să asigure independența puterii judecătorești față de executiv. Faptul că parlamentul nu și-a îndeplinit misiunea care îi revenea potrivit dispozițiilor legislative aplicabile constituia un viciu grav suplimentar care a afectat procedura de selecție⁵⁶. Arătăm în această privință că, deși Curtea EDO nu face în mod expres referire la acest aspect în raționamentul său privind încălcarea dreptului la o instanță instituită de lege (însă îl menționează expres atunci când prezintă cadrul factual național), voturile succesive, atât în cadrul CSC, cât și în Parlament, care au aprobat propunerea ministrei, reflectau fidel afilierile politice respective ale parlamentarilor chemați să participe la acesta⁵⁷.

79. Astfel, Curtea EDO a concluzionat că, prin chiar natura lor, atingerile aduse procedurii în cauză constituiau o încălcare flagrantă a normelor aplicabile, atât de către executiv, care depășise limitele puterii sale discreționare și încălcase în mod vădit aceste norme, cât și de către Parlament, care nu și-a îndeplinit datoria de a se asigura că procedura de numire respectă echilibrul între puterea legislativă și puterea executivă. În consecință, Curtea EDO a statuat că această procedură

⁵² Decizia Curtii AELS din 14 februarie 2017, Pascal Nobile/DAS Rechtsschutz-Versicherungs, E-21/16. A se vedea Hotărârea Ástráðsson, § 64-69. Tribunalul a făcut de asemenea referire la această hotărâre la punctul 75 din Hotărârea FV.

⁵³ Mai întâi de J. R. J. și de Á. H. și ulterior de E. J. și de J. H.: a se vedea Hotărârea Ástráðsson, § 27-35 și, respectiv, 52-54.

⁵⁴ Hotărârea Ástráðsson, § 11, 16, 27-35 și 105-109.

⁵⁵ Hotărârea Ástráðsson, § 115-118.

⁵⁶ Hotărârea Ástráðsson, § 119-122.

⁵⁷ Hotărârea Ástráðsson, § 18-22.

era de natură să afecteze încrederea pe care puterea judecătorească trebuie să o inspire publicului într-o societate democratică și că, prin urmare, s-a produs o încălcare a articolului 6 paragraful 1 din CEDO⁵⁸.

80. Cauza Ástráðsson prezintă în mod vădit aspecte comune cu situația aflată la originea cauzelor reexaminată. În ambele cazuri, procedura de numire a judecătorilor presupunea avizul unui comitet independent. Acest comitet a prezentat puterii executive o listă a candidaților cei mai calificați. Procedura de numire a judecătorilor a fost afectată de o nelegalitate, săvârșită de executiv, care cunoștea faptul că nu respectă procedura prevăzută⁵⁹.

81. Cu toate acestea, paralela se oprește aici.

82. Procedura de numire a judecătorilor în cadrul TFP este afectată de o *singură nelegalitate procedurală*: fără a efectua un nou apel la candidaturi pentru cel de al treilea post devenit vacant între timp la TFP, Consiliul a numit trei candidați în loc de doi, pe baza unei liste existente, întocmită pentru ocuparea a două posturi. Acestea fiind spuse, Consiliul a ales totuși în acest mod candidați ale căror nume figurau pe lista propusă de comitetul de selecție, care cuprindea un număr de candidați egal cu dublul numărului de judecători care au fost numiți în final de Consiliu (șase candidați pentru trei posturi completate în final). Chiar dacă nu era obligat în acest sens, Consiliul a numit în fapt primele trei persoane de pe listă, pe care comitetul de selecție le clasase în ordinea meritului. Consiliul s-a îndepărtat de procedura prevăzută din motive care țineau exclusiv de calendar (altfel spus din comoditate administrativă)⁶⁰ – TFP urma să se desființeze în mai puțin de cinci luni de la intrarea în funcție a judecătorilor nou numiți⁶¹.

83. În schimb, în procedura de numire a judecătorilor descrisă în cauza Ástráðsson, comitetul de evaluare propusese o listă de cei mai calificați cincisprezece candidați, tot atâția câte posturi erau. Ministra a eliminat patru nume de pe această listă și a adăugat alți candidați care participaseră la procedură și fuseseră considerați suficient de calificați, însă mai puțin decât cei cincisprezece candidați propuși. În acest mod, ministra a înlăturat în mod deliberat patru dintre laureați (adică patru dintre candidații considerați cei mai calificați de comitetul de evaluare), pentru a-i înlocui cu alți candidați aleși de ea.

⁵⁸ Hotărârea Ástráðsson, § 123.

⁵⁹ În cauza Ástráðsson, ministra cunoștea foarte bine faptul că nu dispunea de nicio marjă de manevră și că trebuia să accepte lista celor cincisprezece cei mai calificați candidați care îi fusese prezentată de comitetul de evaluare (astfel, ministra solicitase acestui comitet să îi propună o listă mai lungă, ceea ce comitetul a refuzat). În hotărârile reexaminată, Consiliul cunoștea foarte bine că lista de candidați în discuție întocmită de comitetul de selecție fusese întocmită pe baza apelului la candidaturi din 2013, care viza ocuparea a două posturi în cadrul TFP vacante în termen scurt, *iar nu a trei posturi*.

⁶⁰ Faptul că mandatul doamnei judecătoare Rofes i Pujol înceta la 31 august 2015 reieșea clar din decizia privind numirea sa. Niciunul dintre elementele pe care le-am examinat cu ocazia pregătirii prezentelor concluzii nu a permis explicarea motivului pentru care niciun apel la candidatură distinct nu a fost publicat pentru a o înlocui, fie înainte de această dată, fie în perioada de aproape șapte luni între această dată și cea a deciziei de numire a trei judecători la TFP (la 22 martie 2016). Cu toate acestea, în vederea unei decizii de luat la 22 martie 2016, se poate să fi părut dificilă finalizarea la timp a unui nou apel la candidaturi și a unei evaluări de către comitetul de selecție pentru ca noul judecător să poată intra în mod util în funcție la TFP înainte de desființarea TFP. Am propus mai sus (punctul 45) un alt mod legal de a trata această problemă.

⁶¹ A se vedea considerentul (4) al deciziei de numire și punctul 13 de mai sus. Numirea domnului Van Raepenbusch era retroactivă, în timp ce domniile Sant'Anna și Kornezov urmau să înceapă activitatea abia după depunerea jurământului, la 13 aprilie 2016. TFP și-a încetat existența la 1 septembrie 2016.

84. În acest stadiu, trebuie examinat cu atenție raționamentul precis reținut de Curtea EDO la punctele 102, 103 și 123 din hotărârea sa (care constituie, în opinia noastră, fundamentul veritabil al analizei acestei Curți), pe care îl cităm *in extenso*:

„102. Curtea arată în această privință că din criteriile enunțate în jurisprudența Curții în materia încălcării «flagrante» a dreptului național reiese că numai atingerile aduse dispozițiilor dreptului național aplicabile în ceea ce privește instituirea unei instanțe care au o natură fundamentală și fac parte integrantă din instituirea și funcționarea sistemului judiciar pot fi considerate ca îndeplinind acest criteriu. În acest context, conceptul de încălcare «flagrantă» a dreptului național este, așadar, corelat cu natura și cu gravitatea încălcării invocate. Pe de altă parte, atunci când Curtea examinează aspectul dacă instituirea unei instanțe a fost întemeiată pe o încălcare «flagrantă» a dreptului național, aceasta ține seama de împrejurarea că faptele care îi sunt prezentate demonstrează că încălcarea normelor naționale referitoare la numirea judecătorilor a fost deliberată sau, cel puțin, că constituie o nerespectare vădită a dreptului național aplicabil [a se vedea de asemenea, în acest context, Hotărârea FV, punctul 77].

103. În sfârșit, Curtea amintește «rolul din ce în ce mai important al noțiunii de separare a puterii executive și a autorității judecătorești în jurisprudența sa» [...]. Aceași este situația în ceea ce privește «necesitatea de a prezerva independența justiției» [...]. În consecință, în temeiul principiilor menționate mai sus și ținând seama de obiectul și de finalitatea cerinței potrivit căreia o instanță trebuie să fie întotdeauna instituită de lege, precum și de legătura strânsă dintre aceasta și principiul fundamental al statului de drept, Curtea este datoare să privească dincolo de aparențe și să verifice dacă o încălcare a normelor naționale aplicabile în ceea ce privește numirea judecătorilor a creat un risc real ca alte ramuri ale puterii, în special executivul, să exercite o putere discreționară necuvenită, punând în pericol integritatea procesului de numire într-un grad care nu a fost avut în vedere de normele naționale în vigoare la momentul în discuție.

[...]

123. În lumina tuturor acestor elemente, Curtea nu are altă opțiune decât să concluzioneze că procesul prin care A. E. a fost numit în calitate de judecător la Curtea de Apel, având în vedere natura încălcărilor procedurale ale dreptului național, astfel cum au fost confirmate de Curtea Supremă a Islandei, constituia o încălcare flagrantă a normelor aplicabile la momentul în discuție. Astfel, Curtea consideră că acest proces implica exercitarea, de către ramura executivă, a unei puteri discreționare necuvenite, care nu a fost avută în vedere de legislația în vigoare, cu privire la alegerea a patru judecători din cadrul noii curți de apel, inclusiv A. E., acest element fiind asociat cu faptul că Parlamentul nu a respectat regimul legislativ instituit anterior în vederea asigurării unui echilibru adecvat între ramurile executivă și legislativă în procesul de numire. În plus, astfel cum a statuat Curtea Supremă, ministrul justiției a acționat cu încălcarea vădită a normelor aplicabile atunci când a decis să înlocuiască patru dintre cei cincisprezece candidați, considerați ca făcând parte dintre cei mai calificați de către comitet, cu alți patru candidați, considerați mai puțin calificați, inclusiv A. E. Astfel, acest proces a afectat încrederea pe care, într-o societate democratică, justiția este datoare să o inspire justițiabilului și a contravenit esenței înseși a principiului potrivit căruia o instanță trebuie să fie instituită de lege, respectiv unul dintre principiile fundamentale ale statului de drept. Curtea subliniază că, în cazul în care ar fi adoptată o apreciere contrară cu privire la situația de fapt din speță, aceasta ar însemna să se considere

că această garanție fundamentală, consacrată la articolul 6 paragraful 1 din [CEDO], ar fi lipsită de o protecție efectivă. În consecință, Curtea concluzionează că articolul 6 paragraful 1 din [CEDO] a fost încălcat în speță.”

85. În opinia noastră, din punctele din Hotărârea Ástráðsson citate mai sus reiese că, chiar dacă trebuie să se „țin[ă] seama de împrejurarea că faptele [...] demonstrează că încălcarea normelor naționale referitoare la numirea judecătorilor a fost deliberată”, *acest element nu este suficient în sine* pentru ca o nelegalitate care afectează procedura de numire a unui judecător să constituie o încălcare flagrantă a articolului 6 paragraful 1 din CEDO. Trebuie privit dincolo de acest element, considerat în mod izolat, și să se verifice dacă încălcarea normelor naționale aplicabile în privința numirii judecătorilor a creat un risc real ca celelalte puteri, în special puterea executivă, să își fi utilizat prerogativele astfel încât să compromită integritatea procedurii de numire⁶². Dacă situația este aceasta – dacă a existat „exercitarea, de către ramura executivă, a unei puteri discreționare necuvenite” (în așa fel încât procesul care a rezultat din aceasta „a afectat încrederea pe care, într-o societate democratică, justiția este datoră să o inspire justițiabilului și a contravenit esenței înseși a principiului potrivit căruia o instanță trebuie să fie instituită de lege”), atunci a avut loc o încălcare „flagrantă” a dreptului la o instanță instituită de lege, care implică în sine o încălcare a dreptului la un proces echitabil.

86. Dacă este aplicată această analiză la nelegalitatea de care este afectată decizia de numire în discuție în speță, nu se poate concluziona în mod rezonabil că *această nelegalitate* a putut afecta „încrederea pe care, într-o societate democratică, justiția este datoră să o inspire justițiabilului”. Spre deosebire de faptele care stau la baza Hotărârii Ástráðsson, executivul nu a manipulat o listă pentru a-i exclude pe unii dintre laureați și pentru a-i înlocui cu alți candidați. Prin nelegalitatea identificată, puterea executivă nu și-a exercitat puterea într-un mod care să compromită întregul proces de numire.

87. Aplicând criteriile conturate de Curtea EDO în Hotărârea Ástráðsson, concluzionăm că nelegalitatea specifică care a afectat numirea celor trei judecători în cadrul TFP, astfel cum este descrisă în Hotărârea FV și în hotărârile reexamineate, nu era de natură să determine, în sine, o „încălcare flagrantă” a dreptului la un proces echitabil consacrat la articolul 47 al doilea paragraf prima teză din cartă. Prin urmare, trebuie examinat dacă, în lumina tuturor elementelor pertinente, dreptul la un proces echitabil a fost respectat în speță, ceea ce Tribunalul nu a făcut. Este evident că atât acțiunile reclamantilor din cauzele reexamineate, cât și acțiunea reclamantului FV au fost soluționate de o cameră a TFP compusă din persoane pe deplin și corespunzător calificate pentru a face parte din această instanță și selectate pe lista stabilită de comitetul de selecție; nu a fost identificată nicio eroare de natură să invalideze *soluționarea* acestor cauze de către completul de judecată.

– *Principiul securității juridice*

88. În lumina considerațiilor care precedă și ținând seama de principiul securității juridice, vom examina acum consecința pe care Tribunalul a atașat-o nelegalității procedurii de numire, și anume anularea hotărârilor TFP în cauzele FV, HG și Simpson.

⁶² Hotărârea Ástráðsson, § 103.

89. După cunoștințele noastre, principiul securității juridice, ridicat la rang de principiu general al dreptului de către Curte⁶³, a apărut pentru prima dată în jurisprudența acesteia la începutul anilor 1960. În această primă hotărâre, Curtea a efectuat deja o evaluare comparativă a acestui principiu și a principiului legalității și a subliniat că aspectul referitor la care dintre aceste principii trebuia să prevaleze în fiecare speță depindea de confruntarea interesului public cu interesele private în cauză⁶⁴.

90. Principiul securității juridice impune ca normele de drept să fie clare și precise și urmărește să garanteze previzibilitatea situațiilor și a raporturilor juridice care intră sub incidența dreptului Uniunii⁶⁵. Acesta prezintă mai multe aspecte în jurisprudența Curții pentru a prezerva certitudinea, stabilitatea, unitatea și coerența ordinii juridice a Uniunii⁶⁶. El constituie rădăcina și fundamentul altor două principii ale dreptului Uniunii, care sunt corolarele sale: cel al încrederii legitime⁶⁷ și cel al autorității de lucru judecat⁶⁸.

91. Cu privire la punctul în care se intersectează principiul securității juridice și principiul autorității de lucru judecat, subscriem la cele scrise de Doyen Carbonnier: „ceea ce conferă judecății valoarea sa deplină și superioritatea asupra concilierii pe care un trecător cu bune intenții ar putea-o încerca între doi certăreți nu este de a fi conformă adevărului absolut (unde este adevărul?) – este de a fi înzestrată de stat cu o forță particulară, care interzice repunerea sa în discuție, deoarece trebuie să existe un sfârșit al litigiilor [...], ceea ce garantează stabilitatea, securitatea și pacea între oameni”⁶⁹.

92. Astfel, Curtea nu a ezitat să limiteze efectele în timp ale hotărârilor sale pentru a menține securitatea juridică. În ceea ce privește acțiunea în anulare, această posibilitate este prevăzută în mod explicit la articolul 264 alineatul (2) TFUE. Curtea a procedat de asemenea la o astfel de limitare în cauzele privind trimiteri preliminare referitoare atât la interpretare, cât și la validitate. De exemplu, în Hotărârea Defrenne, Curtea a subliniat că „considerente imperative de securitate juridică ce privesc toate interesele în discuție, atât publice, cât și private, împiedică în principiu repunerea în discuție a remunerațiilor pentru perioade [...] anterioare datei prezentei hotărâri, în afara de cazul care privește lucrătorii care au introdus anterior o acțiune în justiție sau au formulat o contestație echivalentă”⁷⁰. Totuși, Curtea poate doar „în mod excepțional”, „în aplicarea principiului general al securității juridice inerent ordinii juridice comunitare, să considere necesar să limiteze posibilitatea oricărei persoane interesate de a invoca o dispoziție pe care a interpretat-o în scopul de a contesta raporturi juridice stabilite cu bună-credință. Pentru a putea impune o astfel de limitare, este necesară întrunirea a două criterii esențiale: buna-credință a celor interesați și riscul de consecințe grave”⁷¹.

⁶³ Hotărârea din 15 februarie 1996, Duff și alții (C-63/93, EU:C:1996:51, punctul 31).

⁶⁴ Hotărârea din 22 martie 1961, Snupat/Înalta Autoritate (42/59 și 49/59, EU:C:1961:5, p. 159).

⁶⁵ Hotărârea din 15 februarie 1996, Duff și alții (C-63/93, EU:C:1996:51, punctul 20).

⁶⁶ Pentru o analiză a jurisprudenței Curții cu privire la acest aspect, a se vedea Puissechet, J.-P., și Legal, H., „Le principe de sécurité juridique dans la jurisprudence de la Cour de justice des Communautés européennes”, în *Cahiers du Conseil Constitutionnel* nr. 11, decembrie 2001.

⁶⁷ Hotărârea din 4 iulie 1973, Westzucker (1/73, EU:C:1973:78, punctul 6).

⁶⁸ Hotărârea din 1 iunie 1999, Eco Swiss (C-126/97, EU:C:1999:269, punctul 46).

⁶⁹ Carbonnier, D., *Droit civil*, Introduction, nr. 46, citat în raportul consilierului raportor M. Charruault privind hotărârea Cour de Cassation (Adunarea plenară) nr. 540 din 7 iulie 2006.

⁷⁰ Hotărârea din 8 aprilie 1976, Defrenne (43/75, EU:C:1976:56, punctele 74 și 75).

⁷¹ Hotărârea din 18 ianuarie 2007, Brzeziński (C-313/05, EU:C:2007:33, punctul 56).

93. Curtea a invocat de asemenea principiul securității juridice atunci când s-a pronunțat cu privire la aspecte legate de retragerea unor acte ale Uniunii. Astfel, retragerea unui act nelegal este permisă dacă intervine într-un termen rezonabil și dacă instituția de la care emană acesta a ținut seama în mod suficient de măsura în care reclamanta a putut eventual să aibă încredere în legalitatea actului; în cazul în care aceste principii nu sunt respectate, retragerea aduce atingere principiilor securității juridice și încrederii legitime și trebuie să fie anulată⁷².

94. Curtea EDO a recunoscut de asemenea principiul securității juridice, chiar dacă acesta nu apare în mod explicit în CEDO.

95. Astfel, în contextul articolului 6 paragraful 1 din CEDO, aceasta a statuat că „dreptul la o instanță” nu este absolut și poate fi supus unor limitări admise în mod implicit, tocmai pentru a garanta o bună administrare a justiției și respectarea în special a principiului securității juridice. Totuși, aceste limitări trebuie să fie proporționale și nu pot restrânge accesul pe care îl are un justițiabil într-un astfel de mod sau într-o asemenea măsură încât să se aducă atingere înseși esenței dreptului său la o instanță⁷³.

96. Curtea EDO și-a acordat de asemenea posibilitatea de a limita în timp efectele deciziilor sale, considerând că „principiul securității juridice, în mod necesar inerent dreptului [CEDO], precum și dreptului [Uniunii], dispensează [statul în cauză] de repunerea în discuție a unor acte sau situații juridice anterioare pronunțării prezentei hotărâri”⁷⁴. Acest principiu, astfel cum a fost pus în aplicare de Curtea EDO, include dimensiunile de stabilitate și de previzibilitate pe care le implică în mod inerent⁷⁵.

97. Vom examina în prezent dacă, atunci când se constată o nelegalitate în cadrul procedurii de numire a unui judecător, principiul securității juridice se opune anulării automate, ca urmare a acestei nelegalități, a hotărârilor pronunțate de acest judecător sau cu participarea acestuia din urmă.

98. În urma unei examinări rapide și în mod necesar incomplete a jurisprudenței pertinente pare să rezulte că o astfel de consecință *nu* decurge din tradițiile juridice comune ale statelor membre. Dimpotrivă: în ordinele juridice ale acestora din urmă există mecanisme de evaluare comparativă a dreptului la o instanță instituită de lege, pe de o parte, și a principiului securității juridice, pe de altă parte. Vom da în continuare câteva exemple din soluțiile reținute care considerăm că pot servi drept inspirație, fiind conștienți în același timp că lista nu este exhaustivă și că soluțiile variază de la un stat membru la altul și de la un domeniu al dreptului la altul, în special în materia dreptului penal.

99. Astfel, în Franța, în cadrul controlului de legalitate a decretelor de numire a trei magistrați, Conseil d'État (Consiliul de Stat, Franța) a reținut în două hotărâri de principiu că anularea retroactivă imediată a numirii acestor magistrați ar aduce o atingere „vădit excesivă” funcționării serviciului public al justiției. În consecință, acesta a apreciat că decizia de anulare a numirii acestor magistrați urma să își producă efectele doar după câteva săptămâni. Pentru a se pronunța în acest

⁷² Hotărârea din 26 februarie 1987, Consorzio Cooperative d'Abruzzo/Comisia (15/85, EU:C:1987:111, punctele 12 și 17).

⁷³ Hotărârea Curții EDO din 28 octombrie 1998, Pérez de Rada Cavanilles împotriva Spaniei, cererea nr. 28090/95, CE:ECHR:1998:1028JUD002809095, § 44 și 45. A se vedea de asemenea, cu privire la acest aspect, Luarea de poziție a avocatului general Mengozzi prezentată în cauza Reexaminare Arango Jaramillo și alții/BEI (C-334/12 RX-II, EU:C:2012:733, punctele 59 și 60 și jurisprudența citată).

⁷⁴ Hotărârea Curții EDO din 13 iunie 1979, Marckx împotriva Belgiei, cererea nr. 6833/74, CE:ECHR:1979:0613JUD000683374, § 58.

⁷⁵ Soulas de Russel, D., și Raimbault, Ph., „Nature et racines du principe de sécurité juridique: une mise au point”, în *Revue internationale de droit comparé*, vol. 55, nr. 1, ianuarie-martie 2003, p. 85-103, în special p. 90-91.

sens, Conseil d'État (Consiliul de Stat) a considerat că, deși „anularea unui act administrativ implică, în principiu, că se consideră că acest act nu a intervenit niciodată”, atunci când „reiese că acest efect retroactiv al anulării este de natură să aibă consecințe vădit excesive ca urmare atât a efectelor pe care le-a produs acest act și a situațiilor care s-au putut crea cât timp a fost în vigoare, cât și a interesului general pe care îl poate avea o menținere temporară a efectelor sale, revine instanței administrative [...] sarcina de a lua în considerare, pe de o parte, consecințele retroactivității anulării pentru diversele interesele publice sau private în cauză și, pe de altă parte, inconvenientele pe care le-ar prezenta, din perspectiva principiului legalității și a dreptului justițiabililor la o cale de atac efectivă, o limitare în timp a efectelor anulării”⁷⁶.

100. Considerăm că abordarea urmată în Anglia și în Țara Galilor (nu ne simțim competenți să vorbim despre celelalte părți ale Regatului Unit) este de asemenea interesantă, cel puțin datorită pragmatismului său. Această ordine juridică recunoaște principiul „judecătorului *de facto*”, în temeiul căruia actele unui judecător pot rămâne valide din perspectiva legii, chiar dacă numirea acestuia din urmă este invalidă și fără niciun efect legal. Astfel, într-o cauză examinată inițial de High Court of Justice, Queen's Bench Division (Înalta Curte de Justiție, Secția Queen's Bench, Regatul Unit), de către un judecător care nu era competent să facă parte din aceasta, reclamantul a contestat (în primă instanță) competența judecătorului de a intra în compunerea instanței și a solicitat (în apel) să se stabilească dacă această situație era conformă cu dreptul oricărei persoane la judecarea cauzei sale de o instanță „instituită de lege”. Potrivit hotărârii, foarte lungă, a Court of Appeal (Curtea de Apel, Regatul Unit), principiul „judecătorului *de facto*” poate determina validitatea atât a actelor judecătorului în cauză, cât și a constituirii înseși a instanței, astfel încât să îndeplinească cerințele articolului 6 paragraful 1 din CEDO. Din raționamentul Court of Appeal (Curtea de Apel) reiese că acest principiu trebuie să protejeze orice persoană care introduce o acțiune la o instanță, considerând-o instanță constituită în mod legal. Logica principiului constă în prezervarea celerității, a securității juridice, a stabilității și a încrederii publicului în sistemul juridic, precum și în evitarea apariției unor litigii în ceea ce privește formalitățile de numire. Totuși, principiul „judecătorului *de facto*” nu se aplică persoanelor care au participat la un asemenea complet de judecată fiind conștiente de lipsa lor de competență în această privință (persoane numite „uzurpatori”). Deciziile acestor persoane sunt invalidate⁷⁷.

101. În Germania, Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală, Germania) a avut ocazia de a preciza că, în pofida importanței sale fundamentale pentru justițiabili, dreptul la un „judecător legal”, astfel cum este consacrat de Constituția germană, vizează în principiu numai să prevină riscul unei manipulări a instituțiilor jurisdicționale. Propunând această abordare, Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală) a subliniat în mod expres că o asemenea limitare a dreptului „absolut” la „judecătorul legal” este justificată din perspectiva securității juridice⁷⁸.

102. În Republica Cehă, în cadrul controlului repartizării unui judecător la Nejvyšší soud (Curtea Supremă, Republica Cehă), care a condus la anularea acestei repartizări din cauza unui viciu de procedură, Ústavní soud (Curtea Constituțională, Republica Cehă) a decis să mențină deciziile pronunțate de camera din care făcea parte judecătorul în cauză, privilegiind astfel principiile protecției încrederii legitime a cetățenilor în drept și protecției buneii-credințe⁷⁹.

⁷⁶ CE, 6^e/1^e SSR, decizia din 12 decembrie 2007 (nr. 296072, ECLI:FR:CESSR:2007:296072.20071212), și CE, sect., decizia din 30 decembrie 2010 (nr. 329513, ECLI:FR:CESEC:2010:329513.20101230).

⁷⁷ Fawdry & Co (A Firm) v Murfitt v Lord Chancellor's Department [2002] EWCA Civ 643.

⁷⁸ Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală), ordonanța din 27 octombrie 1996 2 BvR 1375/96; a se vedea de asemenea Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), ordonanța din 26 aprilie 2005, X ZB 17/04.

⁷⁹ Ústavní soud (Curtea Constituțională, Republica Cehă), hotărârea din 12 decembrie 2006, nr. Pl. ÚS 17/06-2.

103. În Spania, Tribunal Constitucional (Curtea Constituțională, Spania) a statuat că nelegalitățile privind numirea sau desemnarea judecătorului nu determină nici nulitatea procedurii în ansamblu, nici nulitatea hotărârii pronunțate de acest judecător⁸⁰. Această interpretare este justificată de necesitatea de a garanta securitatea juridică⁸¹. Aceeași jurisprudență efectuează totuși o distincție netă în caz de îndoieli în ceea ce privește imparțialitatea sau independența judecătorului respectiv⁸². Astfel, dacă aceste elemente lipsesc, anularea hotărârii poate fi justificată.

104. În consecință, în mai multe state membre, dreptul la o instanță instituită de lege nu este considerat ca fiind absolut, astfel încât orice ingerință în raport cu acest drept nu determină în mod automat anularea oricărei hotărâri la care a participat judecătorul respectiv. Tendința care se desprinde constă mai degrabă în încercarea de a găsi un echilibru adecvat între acest drept, pe de o parte, și securitatea juridică, pe de altă parte.

105. În lumina acestor considerații, trebuie analizat aspectul privind modalitatea în care trebuie efectuată această evaluare comparativă atunci când se constată o nelegalitate în procedura de numire a unui judecător care a participat la judecarea unei anumite cauze.

106. În opinia noastră, totul depinde de natura nelegalității în cauză.

107. Nu încercăm să formulăm aici o listă exhaustivă a nelegalităților posibile. Considerăm că există o gamă variată de nelegalități, care merg de la eroarea procedurală care este într-adevăr „*de minimis*” până la încălcarea flagrantă a criteriilor esențiale care reglementează numirea judecătorilor. Prima categorie de nelegalități ar include, de exemplu, împrejurarea că scrisoarea de numire a judecătorului ar fi trebuit să conțină, după semnătura ministrului responsabil, o ștampilă cu cerneală verde, însă o asistentă grăbită a încurcat cartușul, iar cerneala utilizată nu era verde, ci albastră. Un exemplu din a doua categorie de nelegalități ar fi manipularea procedurii de către responsabili politici pentru a obține numirea, în calitate de judecător, a unuia dintre acoliții lor, care nu deține diploma de drept cerută de apelul la candidaturi, însă care ar condamna fără nicio îndoială orice persoană care s-ar opune guvernului la închisoare pe viață.

108. Considerăm că criteriul dedus de jurisprudența Curții EDO analizată mai sus prezintă aici o importanță deosebită.

109. Atunci când există o încălcare „flagrantă” a dreptului la o instanță instituită de lege care afectează încrederea pe care justiția, într-o societate democratică, este dator să o inspire justițiabilului, se impune în mod vădit ca hotărârile afectate de această nelegalitate să fie pur și simplu anulate. În schimb, atunci când nelegalitatea respectivă este mai puțin gravă și nu constituie o asemenea încălcare, principiul securității juridice nu permite anularea automată a acestor hotărâri. S-ar impune mai degrabă să se examineze situația într-un mod mai aprofundat, luând în considerare acest principiu important. În anumite cazuri particulare, se poate ca acest principiu să prevaleze asupra dreptului la o instanță instituită de lege⁸³. Cu toate acestea, dacă rezultă că s-a adus atingere înseși *substanței* dreptului la un proces echitabil, va trebui în mod imperativ să se acorde prioritate acestui drept în raport cu principiul securității juridice și să se anuleze hotărârea în discuție.

⁸⁰ Hotărârea Tribunal Constitucional (Curtea Constituțională) 164/2008 din 15 decembrie 2008 (ECLI:ES:TC:2008:164).

⁸¹ Hotărârea Tribunal Constitucional (Curtea Constituțională) 101/1984 din 28 noiembrie 1984 (ECLI:ES:TC:1984:101).

⁸² Hotărârea Tribunal Constitucional (Curtea Constituțională) 164/2008 din 15 decembrie 2008 (ECLI:ES:TC:2008:164).

⁸³ Nelegalitățile de natură pur formală intră în mod vădit în această categorie.

110. În opinia noastră, nelegalitatea în discuție în prezentele proceduri de reexaminare, deși este evident mai gravă decât o simplă eroare privind culoarea cernelei utilizate, nu este totuși o nelegalitate susceptibilă să fie calificată drept „încălcare flagrantă a dreptului la o instanță instituită de lege”.

111. În consecință, prin faptul că a statuat că nelegalitatea din procedura de numire a unor judecători la TFP era de natură să aducă atingere dreptului la o instanță instituită de lege și că, prin urmare, hotărârile în cauză trebuiau să fie anulate automat, *fără* a căuta o evaluare comparativă a acestui prim principiu cu principiul securității juridice, Tribunalul a săvârșit o eroare gravă de drept în hotărârile reexaminare (la fel ca în Hotărârea FV).

Cu privire la al doilea aspect al problematicii identificate de Curte: controlul de legalitate „incident” al numirii unui judecător

112. Arătăm de la bun început că, în Hotărârea Simpson, Tribunalul, acționând din oficiu, a întrebat părțile cu privire la consecințele care trebuiau deduse din Hotărârea FV⁸⁴, în timp ce în cauza HG, însuși recurentul a ridicat problema unei eventuale nelegalități în compunerea completului de judecată⁸⁵.

113. Înainte de a analiza aspectul dacă Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a efectuat, în calitate de instanță de recurs, un control din oficiu al numirii judecătorilor care făceau parte din completul de judecată în primă instanță, vom examina dacă, în acest context, Tribunalul era abilitat să efectueze un control incident în temeiul articolului 277 TFUE, întrucât acest subiect a fost dezbătut aprins în ședință.

Problema aplicabilității articolului 277 TFUE

114. Articolul 277 TFUE prevede posibilitatea unui control incident al actelor de drept al Uniunii. Acest control intervine nu prin intermediul unei acțiuni autonome, ci al unei proceduri incidente în fața instanței Uniunii în cadrul unei acțiuni principale⁸⁶. O astfel de posibilitate este expresia principiului general destinat să garanteze că orice persoană are sau trebuie să fi avut posibilitatea de a contesta un act al Uniunii care servește drept fundament al unei decizii care îi este opozabilă⁸⁷.

⁸⁴ Hotărârea din 19 iulie 2018, Simpson/Consiliul, T-646/16 P, nepublicată, EU:T:2018:493, punctul 31, a se vedea de asemenea, mai sus, punctul 25.

⁸⁵ Hotărârea din 19 iulie 2018, HG/Comisia, T-693/16 P, nepublicată, EU:T:2018:492, punctul 32.

⁸⁶ Hotărârea din 16 iulie 1981, Albini/Consiliul și Comisia (33/80, EU:C:1981:186, punctul 17).

⁸⁷ Hotărârea din 16 aprilie 2015, TMK Europe (C-143/14, EU:C:2015:236, punctul 18 și jurisprudența citată).

115. Nu vom analiza toate condițiile cărora articolul 277 TFUE subordonează posibilitatea de a ridica o „excepție de nelegalitate”, cum ar fi cea care impune ca persoana care invocă o astfel de excepție să fie „parte”⁸⁸ la „litigiul” care constituie acțiunea principală. Vom trece direct la cea care este cea mai relevantă pentru prezentele cauze. O excepție de nelegalitate poate fi invocată numai pentru a contesta un act cu „caracter general” adoptat de o instituție, un organ, un oficiu sau o agenție a Uniunii⁸⁹.

116. Definirea naturii juridice a deciziei de numire devine, astfel, o etapă necesară pentru a stabili mijloacele de control al acesteia. Această natură juridică este definită în primul rând prin autorul actului: Consiliul. Este vorba, așadar, despre un act al unei instituții a Uniunii, spre deosebire de numirea judecătorilor și a avocaților generali ai Curții și ai Tribunalului, care intervine de comun acord între guvernele statelor membre, conform articolului 253 primul paragraf TFUE.

117. Această natură juridică este definită, în continuare, prin calificarea pe care i-o conferă dreptul primar al Uniunii: o „decizie”. Este vorba, așadar, despre un act de drept derivat, adoptat nu potrivit procedurii legislative „ordinare”, definită la articolul 289 alineatul (1) TFUE, ci potrivit procedurii speciale prevăzute la articolul 257 al patrulea paragraf TFUE coroborat cu articolul 3 alineatul (1) din anexa I la Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

118. Jurisprudența a elaborat noțiunea de act cu caracter general. Ea se poate deduce din faptul că actul în cauză se aplică unor situații determinate în mod obiectiv și produce efecte juridice în privința unor categorii de persoane avute în vedere în mod general și abstract⁹⁰. În schimb, sunt excluse prin chiar modul de redactare a articolului 277 TFUE actele lipsite de caracter general, adică deciziile al căror destinatar ar fi un particular⁹¹. Desigur, în cauze prin care se contestă alegeri sau desemnarea unor aleși în comitetul local pentru personal din Luxemburg⁹² sau privind respingerea unei candidaturi de către Consiliu⁹³, Tribunalul a efectuat un control incident. În cele două cauze era vorba despre acte cu caracter general care serviseră drept temelie pentru adoptarea actelor contestate (statutele comitetului local pentru personal din Luxemburg⁹⁴ sau un anunț pentru ocuparea unui post vacant care invita la depunerea de candidaturi)⁹⁵.

⁸⁸ Jurisprudența acceptă ca, pe lângă particulari, reclamanții denumiți „privilegiați” să poată invoca excepția de nelegalitate. A se vedea Hotărârea din 10 iulie 2003, Comisia/BCE (C-11/00, EU:C:2003:395). Avocații generali propuseseră de multă vreme să li se recunoască această posibilitate reclamanților denumiți „privilegiați”. A se vedea, printre altele, Concluziile avocatului general Slynn prezentate în cauza Franța/Comisia (181/85, nepublicate, EU:C:1986:491, p. 702 și 703). Totuși, Curtea refuză statelor membre posibilitatea de a invoca nelegalitatea unei decizii sau a unei directive ai cărei destinatari sunt ca mijloc de apărare împotriva unei acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor întemeiate pe neexecutarea acestei decizii sau a acestei directive [Hotărârea din 18 octombrie 2012, Comisia/Republica Cehă (C-37/11, EU:C:2012:640, punctul 46)]. Același raționament se aplică în cazul în care un stat membru nu era în mod formal destinatarul unei decizii: în calitate de membru al Consiliului, emitent al deciziei menționate, statul membru avea neîndoiește cunoștința de aceasta – prin urmare, era pe deplin în măsură să formuleze o acțiune în anulare [Hotărârea din 27 martie 2019, Comisia/Germania (C-620/16, EU:C:2019:256, punctul 90)].

⁸⁹ Arătăm în această privință că, înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, tratatele limitau excepția de nelegalitate la regulamente (a se vedea articolul 184 CEE, devenit 244 CE, în prezent 277 TFUE). Or, jurisprudența a deschis rapid această cale pentru alte acte ale instituțiilor care, fără a avea forma unui regulament, „produc efecte analoge”, chiar dacă nu sunt „acte normative în sens strict” [Hotărârea din 6 martie 1979, Simmenthal/Comisia (92/78, EU:C:1979:53, punctul 35 și următoarele)].

⁹⁰ Hotărârea din 31 mai 2001, Sadam Zuccherifici și alții/Consiliul (C-41/99 P, EU:C:2001:302, punctul 24).

⁹¹ Hotărârea din 24 septembrie 1987, Acciaierie e Ferriere di Porto Nogaro/Comisia (340/85, EU:C:1987:384, punctul 5). Curtea a amintit că „rezultă dintr-o jurisprudență constantă că un reclamant nu poate, cu ocazia unei acțiuni în anulare îndreptate împotriva unei decizii individuale, să invoce pe cale de excepție nelegalitatea altor decizii individuale al căror destinatar a fost și care au rămas definitive”.

⁹² Hotărârea din 22 aprilie 2004, Schintgen/Comisia (T-343/02, EU:T:2004:111).

⁹³ Hotărârea din 23 martie 2004, Theodorakis/Consiliul (T-310/02, EU:T:2004:90).

⁹⁴ Hotărârea din 22 aprilie 2004, Schintgen/Comisia (T-343/02, EU:T:2004:111, punctul 25).

⁹⁵ Hotărârea din 23 martie 2004, Theodorakis/Consiliul (T-310/02, EU:T:2004:90, punctele 48 și 49).

119. Astfel, potrivit jurisprudenței Tribunalului, o excepție de nelegalitate invocată pe cale incidentală în temeiul articolului 277 TFUE, cu ocazia contestării pe cale principală a legalității unui act terț, nu este admisibilă decât atunci când există o legătură de conexitate între acest act și norma a cărei pretinsă nelegalitate se invocă; actul general a cărui nelegalitate este invocată trebuie să fie aplicabil, direct sau indirect, în speța care face obiectul acțiunii și trebuie să existe o legătură juridică directă între decizia individuală atacată și actul general în discuție⁹⁶.

120. Este posibil să se considere că decizia de numire are o dublă natură, de act individual (în privința persoanelor numite) și de act cu caracter general (din cauza efectelor pe care le produce față de justițiabilii Uniunii), astfel cum au susținut Comisia și HG în ședință?

121. Desigur, Curtea a admis deja că un act al Consiliului poate să prezinte o dublă natură și să constituie în același timp un act cu caracter general, în măsura în care se adresează unei categorii de destinatari determinați în mod general și abstract (de exemplu, un act prin care se interzice să se pună fonduri și resurse economice la dispoziția persoanelor și a entităților ale căror nume figurează pe listele prevăzute în anexele la actele respective), și o serie de decizii individuale (cu privire la persoanele și la entitățile respective)⁹⁷. Acest tip de act corespunde efectiv definiției actelor cu caracter general, în măsura în care: (i) produce efecte juridice în privința unor categorii de persoane avute în vedere în mod general și abstract; (ii) este aplicabil, direct sau indirect, în speța care face obiectul acțiunii; și (iii) are o legătură juridică directă cu decizia individuală atacată.

122. Nu considerăm că acesta este cazul deciziei de numire.

123. În primul rând, decizia de numire a unui judecător nu poate fi caracterizată în mod generic drept un act aplicabil în speța care face obiectul acțiunii. În al doilea rând, decizia de numire nu are nicio legătură juridică directă (sau indirectă) cu deciziile individuale atacate de recurenți în fața TFP (pentru cauza Simpson, decizia Consiliului de refuz al promovării la gradul AD 9 și, pentru cauza HG, decizia AIPN tripartită prin care acestuia i-a fost aplicată o sancțiune disciplinară și a fost obligat la repararea prejudiciului suferit de Comisie). În al treilea rând, actele individuale atacate la Tribunal în prezentele cauze nu sunt decizii individuale care fac obiectul unei acțiuni, ci hotărâri care fac obiectul unor recursuri. În al patrulea rând, decizia de numire nu vizează „categoriile de persoane avute în vedere în mod general și abstract” și nici ansamblul justițiabililor Uniunii care fac parte din jurisdicția TFP nu poate fi considerat o astfel de categorie de persoane „avută în vedere” de decizia de numire. Faptul că această decizie a fost publicată în JO nu poate modifica natura sa juridică. Astfel, de exemplu, deciziile Comisiei în materia ajutoarelor de stat sunt de asemenea publicate în JO, fără ca aceasta să însemne totuși că ele constituie acte cu caracter general.

124. În consecință, în opinia noastră, decizia de numire nu poate fi considerată un act cu caracter general care poate face obiectul unui control incident al legalității în temeiul articolului 277 TFUE.

125. Aceasta nu înseamnă totuși că un reclamant nu va putea solicita un control al unei pretinse nelegalități în ceea ce privește numirea unui membru al unui complet de judecată căruia îi este atribuită cauza sa. Din moment ce acțiunea sa intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, acesta se poate prevala de drepturile garantate de cartă, în special la articolul 47. Din această

⁹⁶ Hotărârea din 30 aprilie 2019, Wattiau/Parlamentul (T-737/17, EU:T:2019:273, punctul 56 și jurisprudența citată). Această jurisprudență aplică principiile deja desprinse de Curte în Hotărârea din 13 iulie 1966, Italia/Consiliul și Comisia (32/65, EU:C:1966:42, p. 594).

⁹⁷ Hotărârea din 23 aprilie 2013, Gbagbo și alții/Consiliul (C-478/11 P-C-482/11 P, EU:C:2013:258, punctul 56).

perspectivă, nu ne situăm în contextul unui „control incident” *stricto sensu*. Nu este vorba despre a controla decizia de numire, ci mai degrabă despre a examina dacă a existat o încălcare a dreptului la o instanță instituită de lege întrucât un judecător a cărui procedură de numire este afectată de o nelegalitate făcea parte din completul de judecată.

Raționamentul Tribunalului cu privire la acest aspect în Hotărârea FV

126. Tribunalul s-a întemeiat pe Hotărârea din 1 iulie 2008, Chronopost și La Poste/UFEX și alții pentru a examina legalitatea numirii judecătorilor în Hotărârea FV și de asemenea în hotărârile reexamineate⁹⁸.

127. Astfel, acesta a considerat că, „atunci când intervine o contestație cu privire la legalitatea completului instanței care s-a pronunțat în primă instanță și care nu este în mod vădit lipsită de seriozitate, instanța de recurs este obligată să verifice legalitatea acesteia. Astfel, un motiv întemeiat pe nelegalitatea completului de judecată constituie un motiv de ordine publică ce trebuie examinat din oficiu, chiar și în ipoteza în care această nelegalitate nu a fost invocată în primă instanță (a se vedea în acest sens [Hotărârea Chronopost], punctele 44-50)”⁹⁹.

128. În opinia noastră, aplicarea acestei jurisprudențe în hotărârile reexamineate este eronată, întrucât încalcă domeniul de aplicare al Hotărârii Chronopost și prezumpția de legalitate a actelor instituțiilor Uniunii.

129. În această cauză, o hotărâre inițială a Tribunalului fusese anulată de Curte, care trimisese cauza spre rejudecare la Tribunal. Or, acesta din urmă a atribuit această cauză *unui complet de judecată al cărui judecător raportor era același judecător desemnat în acest sens pentru hotărârea inițială atacată*. Părțile au emis apoi îndoieli în ceea ce privește legalitatea procedurii în fața Tribunalului. În cadrul recursului (nou) ulterior, Curtea a respins aceste argumente pe fond¹⁰⁰.

130. Înainte de a proceda la această examinare, Curtea a declarat că „[...] orice instanță are obligația de a verifica dacă, prin modul în care este compusă, reprezintă o asemenea instanță independentă și imparțială atunci când intervine în această privință o contestație care nu este în mod vădit și de la bun început lipsită de seriozitate. Această verificare este necesară pentru încrederea pe care instanțele dintr-o societate democratică trebuie să o inspire justițiabilului [...]. Rezultă astfel că, în măsura în care, în cadrul unui recurs, intervine în această privință o contestație care nu este, precum în prezenta cauză, în mod vădit lipsită de seriozitate, Curtea este obligată să verifice legalitatea compunerii completului Tribunalului care a pronunțat hotărârea contestată”¹⁰¹.

131. Astfel, abordarea din Hotărârea Chronopost este întemeiată pe *dreptul la un proces echitabil*. Conținutul acestui drept, astfel cum a fost definit în Hotărârea Chronopost, corespunde modului de redactare a articolului 6 paragraful 1 din CEDO și articolului 47 al doilea

⁹⁸ C-341/06 P și C-342/06 P, denumită în continuare „Hotărârea Chronopost”, EU:C:2008:375.

⁹⁹ Hotărârea FV, punctul 66. A se vedea de asemenea Hotărârea din 19 iulie 2018, Simpson/Consiliul, T-646/16 P, nepublicată, EU:T:2018:493, punctul 38, și Hotărârea din 19 iulie 2018, HG/Comisia, T-693/16 P, nepublicată, EU:T:2018:492, punctul 39.

¹⁰⁰ Hotărârea Chronopost, punctul 60.

¹⁰¹ Hotărârea Chronopost, punctele 46 și 47.

paragraf din cartă: „orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege”¹⁰².

132. În contextul hotărârilor reexamine, precum și în Hotărârea FV, Tribunalul a abordat examinarea legalității completului de judecată al TFP care a pronunțat aceste hotărâri din perspectiva unei eventuale nelegalități care afectează procedura de numire a membrilor acestuia, care privește condiția care impune o instanță *instituită de lege*¹⁰³.

133. Or, din lectura Hotărârii Chronopost rezultă că obligația oricărei instanțe de a examina din oficiu, ca motiv de ordine publică, legalitatea compunerii sale „atunci când intervine în această privință o contestație care nu este în mod vădit și de la bun început lipsită de seriozitate” privește aspectele *independenței și imparțialității*¹⁰⁴. Astfel, atunci când o instanță a Uniunii trimite o cauză la un anumit complet de judecată cu un anumit judecător raportor¹⁰⁵, îi revine sarcina de a verifica dacă, având în vedere compunerea acestui complet, pe de o parte, și specificitățile cauzei în discuție, pe de altă parte, nu poate apărea nicio îndoială rezonabilă în ceea ce privește independența și imparțialitatea celor care vor fi chemați să se pronunțe în această cauză.

134. Aspectul dreptului la un proces echitabil care corespunde dreptului la judecarea cauzei de către o instanță *instituită de lege*, invocat de Curte la punctul 45 din Hotărârea Chronopost, nu este menționat la punctul 46 și următoarele din această hotărâre. Nu credem că Marea Cameră și-a formulat astfel raționamentul din inadvertență sau involuntar.

135. Punctul 45 nu face decât să preia textul complet al dreptului consacrat la articolul 6 paragraful 1 din CEDO și la articolul 47 din cartă. În continuare, punctele 46, 47 și 48 examinează chestiunea importantă a controlului din oficiu *a independenței și a imparțialității* completului de judecată chemat să soluționeze un litigiu. Aspectul dacă o instanță a fost într-adevăr „instituită de lege” nu este examinat mai mult. Dacă acest aspect este pertinent, el poate fi în mod evident invocat – precum în cauza FV – de către o parte care are îndoieli în această privință.

136. În consecință, considerăm că, prin faptul că s-a întemeiat pe Hotărârea Chronopost pentru a controla legalitatea numirii judecătorilor care făceau parte din completul de judecată în primă instanță din perspectiva garantării dreptului la o instanță instituită de lege, Hotărârea FV și, prin urmare, hotărârile reexamine au depășit domeniul de aplicare al Hotărârii Chronopost.

¹⁰² Hotărârea Chronopost, punctul 45.

¹⁰³ Hotărârea FV, punctele 72-76. În această hotărâre, Tribunalul își întemeiază în cele din urmă constatările pe încrederea justițiabililor și a publicului în independența și în imparțialitatea instanțelor judecătorești, în sensul abstract al termenului (punctul 78). Nimeni nu a sugerat că exista vreun motiv de a considera că independența sau imparțialitatea completului de judecată în discuție în această cauză ridică cea mai mică îndoială. Aceeași este situația pentru cauzele reexamine în prezent (a se vedea punctul 44 din prezentele concluzii).

¹⁰⁴ Hotărârea Chronopost, punctele 46-48.

¹⁰⁵ Sau, dacă este cazul, o atribuie unui anumit avocat general. Astfel, de exemplu, Curtea se abține să atribuie o cauză referitoare la condițiile care reglementează un mandat european de arestare avocatului general propus de statul membru emitent sau celui propus de statul membru de executare.

Posibilitatea de a controla legalitatea numirii unui judecător

137. Actul Consiliului de numire a unor judecători în cadrul TFP este un act luat de o instituție a Uniunii în temeiul articolului 257 al patrulea paragraf TFUE. Potrivit unei jurisprudențe constante, aceste acte beneficiază, în principiu, de o prezumție de legalitate și produc efecte juridice atât timp cât nu au fost revocate, anulate în cadrul unei acțiuni în anulare sau declarate ca fiind nevalide în urma unei trimiteri preliminare sau a unei excepții de nelegalitate¹⁰⁶.

138. Prin urmare, Tribunalul a săvârșit o eroare atunci când a transpus criteriul aferent controlului din oficiu al independenței și al imparțialității instanțelor judecătorești („atunci când intervine în această privință o contestație care nu este în mod vădit și de la bun început lipsită de seriozitate”¹⁰⁷) la examinarea chestiunii dacă numirea unui judecător printr-un act al Consiliului care beneficiază de o prezumție de legalitate era sau nu afectată de o nelegalitate. În opinia noastră, această prezumție de legalitate reflectă de asemenea principiul securității juridice, care vizează să garanteze previzibilitatea situațiilor și a raporturilor juridice din dreptul Uniunii¹⁰⁸.

139. În consecință, în lipsa unor elemente care par, la prima vedere, să compromită validitatea deciziei de numire, o instanță nu este obligată să examineze ea însăși o asemenea chestiune din proprie inițiativă¹⁰⁹. Pentru a spune într-un mod și mai clar, în contextul instanțelor Uniunii, după ședința solemnă în fața Curții, în cadrul căreia fiecare nou membru depune jurământul, instanța din care acesta va face parte *nu este* obligată să treacă din oficiu prin sită întreaga procedură care a dus la numirea acestuia, inclusiv raționamentul punct cu punct al deciziei de numire, pentru a se asigura cu privire la validitatea sa.

140. O parte la un litigiu poate contesta, în mod evident, validitatea numirii unui membru al completului de judecată sesizat cu acțiunea sa, cum a fost cazul în cauza FV. Această contestare ar trebui să intervină imediat ce această parte constată că elementele necesare în acest sens sunt reunite, și anume (i) (pretinsa) nelegalitate care afectează procedura de numire și (ii) faptul că judecătorul (sau judecătorii) vizat (vizați) de această pretinsă nelegalitate fac parte din completul de judecată sesizat cu acțiunea sa. În mod normal, această contestație trebuie invocată în fața instanței în discuție. De aceea, s-ar impune ca o astfel de contestație să fie invocată cât mai devreme posibil, iar nu numai dacă decizia primei instanțe este defavorabilă. Cu toate acestea, în anumite cazuri, poate fi justificat (în termenele de introducere a unui recurs prevăzute de lege) ca această problemă să fie invocată doar în fața instanței de recurs (de exemplu, atunci când ea a apărut doar după pronunțarea deciziei primei instanțe). Totuși, cu cât acest demers va fi mai îndepărtat de data numirii judecătorului, cu atât mai mult există șanse ca principiul securității juridice să prevaleze asupra principiului instanței instituite de lege, în cadrul evaluării comparative care trebuie efectuată de instanța în cauză. *Cu excepția cazului în care nelegalitatea în cauză este suficient de gravă pentru a fi calificată drept „încălcare flagrantă” sau pentru a pune în pericol însăși esența dreptului la un proces echitabil, este probabil că necesitatea de a asigura securitatea juridică și autoritatea de lucru judecat vor avea câștig de cauză.*

141. În Hotărârea FV și, prin urmare, în hotărârile reexamine, Tribunalul a omis pur și simplu să ia în considerare în analiza sa efectul prezumției de legalitate a actelor Uniunii, precum și al principiului securității juridice și al autorității de lucru judecat.

¹⁰⁶ Hotărârea din 6 octombrie 2015, Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, punctul 52 și jurisprudența citată).

¹⁰⁷ Hotărârea Chronopost, punctul 46.

¹⁰⁸ Hotărârea din 15 februarie 1996, Duff și alții (C-63/93, EU:C:1996:51, punctul 20).

¹⁰⁹ În schimb, dacă o instanță dispune de elemente care pun la îndoială validitatea unei asemenea decizii, ea *ar trebui* să procedeze la o examinare din proprie inițiativă, fără a aștepta ca o parte la litigiul cu care este sesizată să ridice problema.

142. În consecință, în opinia noastră, Tribunalul a săvârșit o eroare gravă controlând legalitatea completului de judecată al TFP din perspectiva legalității procedurii de numire a membrilor săi și anulând apoi automat hotărârile atacate, fără a lua în considerare în prealabil aceste elemente importante.

Cu privire la existența unei atingeri aduse unității sau coerenței dreptului Uniunii

143. Dispozițiile care reglementează procedura reexaminării și în special articolul 256 alineatul (2) al doilea paragraf TFUE nu conțin nicio definiție a conceptelor de „unitate” și de „coerență” a dreptului Uniunii. Considerăm totuși că o *atingere adusă unității dreptului Uniunii* trebuie să se constate în special atunci când Tribunalul a încălcat norme sau principii ale dreptului Uniunii care au o importanță deosebită, în timp ce o *atingere adusă coerenței dreptului Uniunii* trebuie mai degrabă să se rețină atunci când Tribunalul a încălcat jurisprudența existentă a instanțelor Uniunii¹¹⁰.

144. Hotărârile de reexaminare pronunțate de Curte până în prezent permit identificarea a patru criterii de apreciere utile pentru determinarea unei eventuale atingeri aduse unității sau coerenței dreptului Uniunii: în primul rând, hotărârea Tribunalului poate constitui un precedent pentru cauze viitoare, în al doilea rând, Tribunalul s-a îndepărtat de jurisprudența constantă a Curții, în al treilea rând, erorile săvârșite de Tribunal vizează o noțiune care nu ține exclusiv de dreptul funcției publice, ci este aplicabilă indiferent de materia în cauză și, în al patrulea rând, normele sau principiile pe care Tribunalul le-a încălcat ocupă un loc important în ordinea juridică a Uniunii¹¹¹. Aceste criterii, care pot fi apreciate „împreună”¹¹², nu sunt cumulative și, prin urmare, nu trebuie să fie îndeplinite toate în mod obligatoriu pentru a fi constatată o atingere adusă unității sau coerenței dreptului Uniunii¹¹³.

Cu privire la primul criteriu

145. Potrivit primului criteriu, pentru a constata o atingere adusă unității sau coerenței dreptului Uniunii, este necesar ca hotărârea Tribunalului să poată constitui un precedent pentru cauze viitoare.

146. Chiar dacă TFP nu mai există, iar decizia de numire era ultima de acest tip, evoluția cauzelor FV, Simpson și HG demonstrează în mod clar modul în care această jurisprudență poate constitui un precedent pentru cauze viitoare. Astfel, abordarea adoptată în Hotărârea FV a fost reluată în hotărârile reexaminate. Deși celelalte hotărâri pronunțate de completul de judecată vizat în Hotărârea FV au rămas, după cunoștințele noastre, definitive sau au făcut obiectul unui recurs fără a fi invocat un motiv întemeiat pe nelegalitatea deciziei de numire, precedentul stabilit de aceste cauze depășește perimetrul acestui contencios specific. Interpretarea extensivă dată Hotărârii Chronopost, în sensul că legalitatea completului de judecată este susceptibilă de un control incident, precum și nerespectarea completă a principiului securității juridice, în ceea ce privește consecințele care trebuie deduse dintr-o eventuală nelegalitate care afectează procedura

¹¹⁰ Cu privire la acest aspect, suntem de acord cu colega noastră, avocata generală Kokott, în Luarea sa de poziție prezentată în cauza Reexaminare Comisia/Strack (C-579/12 RX-II, EU:C:2013:573, punctul 75).

¹¹¹ Hotărârea din 17 decembrie 2009, Reexaminare M/EMEA, C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, punctele 62-65, și Hotărârea din 28 februarie 2013, Reexaminare Arango Jaramillo și alții/BEL, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, punctele 50-53.

¹¹² Hotărârea din 17 decembrie 2009, Reexaminare M/EMEA, C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, punctul 66.

¹¹³ Luarea de poziție a avocatului general Mengozzi în cauza Reexaminare Arango Jaramillo și alții/BEL, C-334/12 RX-II, EU:C:2012:733, punctul 70.

de numire a unui judecător ne par în sine susceptibile, în cauze viitoare, să denatureze analiza corectă a noțiunii de „instanță instituită de lege”, indiferent dacă această analiză este efectuată în conformitate cu abordarea precedentului din common law sau, potrivit tradiției dreptului civil, prin utilizarea cauzelor soluționate anterior ca instrumente de interpretare.

147. În orice caz, consecințele hotărârilor reexamineate și ale Hotărârii FV asupra unor astfel de cauze se pot propaga aproape la infinit. Amintim aici că există deja un recurs aflat pe rolul Curții care pune în discuție legalitatea compunerii unei camere a Tribunalului din care făcea parte unul dintre judecătorii numiți în cadrul TFP prin decizia de numire¹¹⁴. În plus, arătăm că aceste consecințe depășesc limitele geografice ale Uniunii Europene. Se pare că reclamantul din cauza Ástráðsson a invocat Hotărârea FV în fața instanțelor islandeze în susținerea argumentului său, potrivit căruia hotărârile pronunțate de un judecător a cărui numire nu este conformă cu cadrul legislativ trebuie anulate¹¹⁵.

Cu privire la al doilea, la al treilea și la al patrulea criteriu

148. În hotărârile reexamineate, Tribunalul a încălcat, în primul rând, efectul nelegalității care a afectat procedura de numire asupra dreptului la un proces echitabil, în dimensiunea sa referitoare la dreptul la o „instanță instituită de lege” și consecințele care trebuiau deduse de aici, în special având în vedere principiul securității juridice și, în al doilea rând, domeniul de aplicare al prezumției de legalitate a actelor instituțiilor Uniunii și al principiului securității juridice și efectul acestora asupra posibilității de a controla numirea unui judecător în contextul unei proceduri care nu privește validitatea deciziei de numire.

149. Importanța acestor norme în ordinea juridică a Uniunii este evidentă și a făcut mai sus obiectul unei analize aprofundate. Deși natura cauzelor examinate de Tribunal și problemele ridicate erau inedite și nu exista o jurisprudență constantă a Curții referitoare la controlul legalității numirii judecătorilor în cadrul TFP, Tribunalul era totuși obligat să respecte jurisprudența constantă a Curții, astfel cum a fost prezentată anterior în prezentele concluzii, referitoare la aceste drepturi și principii. Este clar, pe de altă parte, că aceste norme, drepturi și principii nu țin exclusiv de dreptul funcției publice, ci sunt aplicabile, indiferent de obiectul cauzei, oricărui raport juridic din dreptul Uniunii, deoarece au un caracter fundamental și transversal.

150. Din considerațiile care precedă rezultă că, având în vedere erorile săvârșite în cadrul recursurilor cu care a fost sesizat, precum și consecințele pe care le-a dedus din acestea în ceea ce privește soluționarea acestor recursuri, Tribunalul a încălcat jurisprudența constantă a Curții și normele care ocupă un loc important în ordinea juridică a Uniunii, aplicabile indiferent de obiectul cauzei.

151. Pentru motivele pe care le-am expus, considerăm că toate criteriile stabilite de jurisprudența Curții sunt îndeplinite și propunem Curții să constate că hotărârile reexamineate aduc atingere unității și coerenței dreptului Uniunii.

¹¹⁴ Cauza Crocs/EUIPO și Gifi Diffusion (C-320/18 P).

¹¹⁵ Hotărârea Ástráðsson, § 42.

Cu privire la efectele reexaminării

152. Articolul 62b primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene prevede că, în cazul în care Curtea constată că decizia Tribunalului aduce atingere unității sau coerenței dreptului Uniunii, aceasta trimite cauza spre rejudecare Tribunalului, care este ținut de dezlegarea dată chestiunilor de drept de către Curte. Trimitând cauza spre rejudecare, Curtea poate preciza, în plus, care dintre efectele deciziei Tribunalului urmează a fi considerate definitive în raport cu părțile aflate în litigiu. Cu titlu de excepție, dacă soluția litigiului decurge, având în vedere soluția pronunțată în reexaminare, din constatările privind faptele pe care s-a bazat decizia Tribunalului, Curtea poate hotărî definitiv.

153. În consecință, Curtea nu se poate limita să constate atingerea adusă unității sau coerenței dreptului Uniunii fără a deduce consecințe din această constatare în ceea ce privește cele două litigii în discuție în speță¹¹⁶.

Efectele reexaminării în ceea ce privește Hotărârea Simpson

154. Prin Hotărârea Simpson, Tribunalul a anulat ordonanța TFP în totalitate, pentru încălcarea „principiului judecătorului legal”, fără a mai examina motivele invocate de recurent și a trimis cauza spre rejudecare la o altă cameră a Tribunalului decât cea care s-a pronunțat cu privire la recurs, pentru ca aceasta să se pronunțe în primă instanță cu privire la acțiune¹¹⁷.

155. Consecința directă a erorilor săvârșite de Tribunal este aceea că Hotărârea Simpson trebuie anulată în totalitate, iar cauza trebuie trimisă spre rejudecare la Tribunal pentru ca acesta să se poată pronunța cu privire la cele două motive invocate de recurent, în calitatea sa de instanță *de recurs*.

Efectele reexaminării în ceea ce privește Hotărârea HG

156. Prin Hotărârea HG, Tribunalul a anulat hotărârea atacată în totalitate, pentru încălcarea „principiului judecătorului legal”, fără a mai examina motivele invocate de recurent și a trimis cauza spre rejudecare la o altă cameră a Tribunalului decât cea care s-a pronunțat cu privire la recurs, pentru ca aceasta să se pronunțe în primă instanță cu privire la acțiune¹¹⁸.

157. Această hotărâre trebuie de asemenea anulată în totalitate, iar cauza trebuie trimisă spre rejudecare la Tribunal pentru ca acesta să se poată pronunța cu privire la cele patru motive invocate de recurent, în calitatea sa de instanță *de recurs*.

Efectele reexaminării în ceea ce privește Hotărârea FV

158. Hotărârea FV, care nu a făcut obiectul unei reexaminări pentru motivele de ordin procedural pe care le-am prezentat mai sus, la punctul 36, se află la originea hotărârilor reexaminare și, prin urmare, a constituit punctul de pornire a analizei noastre. Întrucât nu a fost reexaminată, această hotărâre a Tribunalului a rămas definitivă.

¹¹⁶ Hotărârea din 10 septembrie 2015, Reexaminare Missir Mamachi di Lusignano/Comisia (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, punctul 60 și jurisprudența citată).

¹¹⁷ Această cauză se află în prezent pe rolul Tribunalului. A se vedea cauza Simpson/Comisia (T-441/18 RENV) (suspendată).

¹¹⁸ Această cauză se află în prezent pe rolul Tribunalului. A se vedea cauza HG/Comisia (T-440/18 RENV) (suspendată).

159. Din analiza noastră rezultă că Hotărârea FV este viciată de mai multe erori, care pot aduce atingere unității și coerenței dreptului Uniunii. În prezent, acest risc nu este teoretic. Această atingere s-a concretizat atunci când Tribunalul a pronunțat hotărârile reexaminare conformându-se jurisprudenței sale din Hotărârea FV. În acest stadiu, considerăm că este imposibil ca prezenta reexaminare să aibă consecințe asupra soluționării cauzei FV: în această cauză, Tribunalul se pregătește să se pronunțe asupra concluziilor reclamantului din primă instanță (cauza pendinte T-27/18 RENV). Totuși, dacă Curtea este de acord cu analiza pe care am expus-o în prezentele concluzii, în opinia noastră, este esențial de subliniat că Hotărârea FV este eronată și nu mai poate constitui un precedent sau un instrument de interpretare pentru cauze viitoare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

160. Potrivit articolului 195 alineatul (6) din Regulamentul de procedură, în cazul în care decizia Tribunalului care face obiectul reexaminării a fost dată în temeiul articolului 256 alineatul (2) TFUE, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.

161. Or, nu există norme speciale care să reglementeze repartizarea cheltuielilor de judecată în cadrul unei proceduri de reexaminare¹¹⁹. Având în vedere natura unei astfel de proceduri, deschisă la inițiativa primului avocat general, practica Curții este ca părțile și persoanele interesate prevăzute la articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene care au participat la procedura în fața Curții să suporte propriile cheltuieli de judecată aferente acestei proceduri¹²⁰. Totuși, Curtea poate decide și altfel, în funcție de natura cauzei și de concluzia la care ajunge¹²¹.

162. Având în vedere faptul că prezentele cauze își au originea într-o nelegalitate privind procedura de numire imputabilă doar Consiliului, ni se pare adecvat, chiar dacă Consiliul este parte în procedură numai în cauza Simpson, ca acesta să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele efectuate de domnii Simpson și HG. Comisia și guvernul bulgar ar trebui să suporte propriile cheltuieli de judecată.

Concluzie

163. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să declare și să hotărască:

- „Hotărârile Tribunalului Uniunii Europene din 19 iulie 2018, Simpson/Consiliul (T-646/16 P) și HG/Comisia (T-693/16 P), aduc atingere unității și coerenței dreptului Uniunii.
- Anulează hotărârile menționate.
- Trimite cauzele spre rejudecare Tribunalului Uniunii Europene.

¹¹⁹ A se vedea în această privință Luarea de poziție a avocatului general Wathelet prezentată în cauza Reexaminare Missir Mamachi di Lusignano/Comisia (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:593, punctul 99).

¹²⁰ Aceasta este soluția reținută în cadrul primelor două reexaminări (Hotărârea din 17 decembrie 2009, Reexaminare M/EMEA, C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, punctul 73, și Hotărârea din 28 februarie 2013, Reexaminare Arango Jaramillo și alții/BEI, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, punctul 61) și în ultima cauză de reexaminare (Hotărârea din 10 septembrie 2015, Reexaminare Missir Mamachi di Lusignano/Comisia, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, punctul 67).

¹²¹ Astfel, în cadrul celei de a treia reexaminări [Hotărârea din 19 septembrie 2013, Reexaminare Comisia/Strack (C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, punctul 71)], Comisia a fost obligată la plata cheltuielilor de judecată efectuate de domnul Guido Strack.

- Obligă Consiliul Uniunii Europene la plata cheltuielilor de judecată efectuate de domnii Simpson și HG aferente procedurilor de reexaminare, precum și la suportarea propriilor cheltuieli de judecată.
- Comisia Europeană și guvernul bulgar suportă propriile cheltuieli de judecată aferente procedurilor de reexaminare.”